

SIROMAŠTVO

IZVORNA KREPOST FRANJEVAČKE POBOŽNOSTI

R.P. VALENTIN - M. BRETON, O.F.M.

R.P. VALENTIN² - M. BRETON, O.F.M.

SIROMAŠTVO

**IZVORNA KREPOST FRANJEVAČKE
POBOŽNOSTI**

SUBOTICA, 1999.

NASLOV IZVORNIKA: R.P.Valentin-M.Breton,OFM - "La Pauvreté"

IZDAVAČ: AUX EDITIONS FRANCISCAINES, 9, Rue Marie-Rose, PARIS-XIVe

NIHIL OBSTAT: Parisiis, die 15a aprilis 1943, in memoria Martyrum apud Nannetes,
Fr. Paulus BONNEL OFM, cens. Dep.

IMPRIMATUR: Lutetiae Parisiorum, die 30a aprilis 1943, in memoria martyris Domiani
de Laval, A. Leclerc, Vic. Gen.

PREVEO: O.LEOPOLD IVANKOVIĆ,OFM

UREDILI: ČLANOVI FRANJEVAČKOG SVJETOVNOG REDA U SUBOTICI

Copyleft <http://www.franjevastvo.com/>

UPOZORENJE

Korisnik ovu knjigu može koristiti samo za vlastite potrebe, može je pregledavati, kopirati, umnožavati i slati svima onima za koje smatra da bi ih knjiga mogla zanimati, a nije mu dopušteno mijenjati sadržaj iste, dopunjavati ga ili tražiti financijsku korist.

PREDGOVOR

Ovo djelce pred vama je putokaz ka Gospođi Siromaštini. Neka zapali u vašem srcu iskricu radosti da ljubite Siromaštinu i da je ne mijenjate za sva blaga svijeta. “Ne možete služiti Bogu i bogatstvu”, uči nas Evanđelje, a sv.Franjo svojim zarukama s Gospođom Siromaštinom otvara nove horizonte u našoj gorljivoj čežnji da budemo što sličniji Kristu.

Na slavu Božju, skromno je o.Leopold doslovno preveo ovaj duhovni zalogaj, a mi smo još skromnije uredili i izdali ovu knjižicu, kao dar o.Leopoldu za Zlatnu Misu. Kod lektorisanja smo se poslužili i tekstom o.Paškala Cvekana iz 1964. godine. Hvala svim suradnicima, a pogotovo sv.Maksimilijanu Kolbeu, koji je bio nebeski zagovornik čitavog posla. Neka je svaka čast i slava Bogu Ocu Svemogućemu u vijeke vjekova. Amen.

U Subotici, na blagdan Velike Gospe 1999. godine.
Urednici

I. PRIMJER SVETOGA FRANJE⁶

II. NAŠA GOSPOĐA SIROMAŠTINA

III. SIROMAŠTVO PRED BOGOM

IV. SIROMAŠTVO PRED LJUDIMA

V. SIROMAŠTVO PRED STVARIMA

VI. SIROMAŠTVO OBZIROM NA SAMOGA SEBE

VII. NAGRADA SIROMAŠTVA

I. PRIMJER SVETOGA FRANJE

Blaženi siromašni duhom,
jer je njihovo Kraljevstvo nebesko!
(Mt 5,3)

1. Naš Gospodin Isus Krist počinje tim blaženstvom siromašnih, navještaj Evandjelja, "Blage Vijesti", koju je došao dati ljudima.

Dotada je, nastavljajući propovijedanje Ivana Krstitelja, najavljivao dolazak Kraljevstva: "Pokajte se jer blizu je Kraljevstvo"; svoje riječi je potvrđivao čudesima; Njegova slava je šireći se po svoj Palestini privlačila brojne slušatelje, između kojih je izabrao dvanaest ljudi nazvavši ih svojim Apostolima. Tako je došao čas za uspostavu unutrašnjeg uređenja Kraljevstva, koje je nastajalo, da se tomu Kraljevstvu dade ustav, zakon i sastav.

Videći mnoštvo, nastavlja sveti Matej, popeo se na brdo, sjeo, njegovi učenici oko njega. Tada otvorivši usta reče:

"BLAŽENI!"

Blaženstvo siromaštva, blagosti, žalosti muke zbog dobrote, milosrđa, čistoće srca, mira, podnošenja progonstva.

Njegova riječ okreće ljestvicu vrednota među ljudima: on slavi poniženje, veliča ponižene, hvali trpljenje. Bog Stvoritelj posreduje u svom djelu da učini korisnim ono što ničemu nije služilo, da vrati vrijednost onome što nije vrijedilo, da postidi ono što misli da jest nešto, podiže neznanje protiv lažne znanosti, prezir protiv oholosti, bol protiv uživanja, križ protiv grijeha, odricanje protiv požude (usp. 1Kor 1,27-30).

Ali, počinje siromaštvom.

Punim pravom, kaže sv. Ambrozije, prva krepost po redu je ona, koja je temelj i izvor ostalima. Prvo blaženstvo, ponavlja on, jest siromaštvo. Ono je uistinu prvo u redu vrlina, majka i roditeljica vrlina, *parens quaedam generatioque virtutum*. On donosi razlog:

Onaj koji prezire vremenite stvari, taj cijeni vječne; nitko neće doći u kraljevstvo nebesko, koji opterećen požudom svijeta, više nema snage da ga ostavi, da ga se riješi.

Sveti Bazilije, sveti Jeronim, sveti Augustin, prije njih Origen, poslije njih sveti Grgur, dokazuju na isti način: privrženost zemaljskim dobrima jest zapreka da se steknu duhovna dobra.

2. To što naučava, to Isus i provodi. Izabrao je da se pojavi u svijetu koga je došao spasiti, potpuno siromaštvo.

Siromaštvo svoje domovine, prezrenu pokrajinu male zemlje, Galileju; a u Galileji grad Nazaret o kome se govorilo: može li iz Nazareta doći nešto dobro?

Siromaštvo svoje porodice: krv kraljevska i bez sumnje čista; ali stablo, koje je donijelo samo pokrajinske kraljeviće, nestalo je prije više od četiri stotine godina.

Siromaštvo njegove kolijevke: jasle u špilji, koja je služila kao zaklon životinjama.

Siromaštvo njegova skrivenog života, uzdržavana najprije radom obrtnika, zatim radom svojih vlastitih ruku.

Siromaštvo njegova javnog života: "Šakali imaju svoje jazbine i ptice svoja gnijezda; Sin Čovječji, kaže on sam, nema ni kamena na koji bi glavu naslonio". Uzdržavao se milostinjom žena, koje su ga slijedile.

Siromaštvo u smrti: umire gol, napušten od neba i zemlje, napušten od Boga, koga zaziva uzalud; njegov grob je pozajmljen.

Od svojih apostola on traži slično odreknuće: "Nemajte ni zlata, ni srebra, ni kese, ni obuće, ni štapa. Jer je radnik dostojan svoje plaće! Što smo bliže, oskudica mora biti učinkovitija.

3. Svi sveci su ga razumjeli, svi su po njegovu primjeru ljubili, izabrali i provodili siromaštvo. Ali nitko dosljednije od onog, koga mi zovemo našim Ocem, sveti Franjo Asiški.

Franjo nije samo siromašan, on je Siromah, mali Siromašak, *pauperculus, il poverello*.

Dotle je provodio siromaštvo, neposjedovanje, oskudicu da je jedva imao potrebu da to kaže, tako je znao. Njegovo siromaštvo je legendarno; dodaju mu se pretjeranosti, prekoračenja, koja se jedva mogu opravdati. Dodaje se samo bogatima kaže poslovice. Dodaje se bogatstvu, izobilju franjevačkog siromaštva, Franji i njegovim Redovima, gotovo pretjeranoj primjeni.

Imamo proučavati najprije to siromaštvo, razumjevanje i vježbu, budući da je ono predmet sadašnjeg razmišljanja. Tu ćemo nastojati milošću našega Gospodina i njegove Majke. No najprije se moramo upoznati s porijeklom i karakterom siromaštva svetoga Franje.

II.

Sveti Ambrozije, kako rekoh prije, slaže se u toj točki u cijelosti s Ocem i Učiteljem, opravdava izbor siromaštva kao temelj duhovne zgrade ovim razlogom: da je protivnost, lakomost, požuda, škrtost, korijen svemu zlu (usp. 1Tim 6,10; Lk 12,15); i da je duša oslobođena ropstva niskih stvari, slobodna priljubiti se onima višim.

Sveti Franjo nije postupao dijalektički.

4. Ljubio je Krista, želio je biti sličan njemu. Vidio je Krista siromašna, koji je učio siromaštvo primjerom i riječima, htio je da sam bude siromašan, živio je u siromaštvu, poticao je svoje vršnjake da žive u siromaštvu i od siromaštva. On nije slijedio teorije, njega je nosila ljubav, on nije opravdavao svoje napuštanje svjetovnih dobara nekim pisanim obrazlaganjima već svojim djelima; pronašao je i nanovo stvorio u svojoj savjesti i u svom životu tumačenje Evanđelja prema prorocima bez učenja i bez težnje za znanjem. Njegovo osjećanje nadnaravne stvarnosti dalo mu je shvatiti vrijednost siromaštva: izbavljenje, oslobođenje, uzdignuće. Ali nije počeo otuda, nije odatle pošao, pošao je od pošao je od doslovnog suobličenja s Isusom Kristom, svojom ljubavi.

Franjo je potpuno i tko zna... možda hotimično različit teorijama sistematičara, koji su istiniti, koji su potpisani časnim imenima i koji nam mogu čak pomoći da shvatimo njegov duh. Ali teorije su proizašle iz primjera a ne obratno, njegova djela iz neke teorije.

“Braća neka nemaju ništa, ni kuće, ni mjesta ni ikakve stvari, nego kao putnici i stranci služe Gospodinu u poniznosti i siromaštvu, neka predusreću jedan drugoga u povjerenju i milosrđu. I neće se stidjeti, jer je Sin Božji radi nas siromašan došao na svijet.”

“To je dakle veličina najvećeg siromaštva: ono vas čini, predraga braćo, baštinicima i kraljevima nebeskog Carstva. Osiromašuje vas u zemaljskim stvarima zato da vas uzvisi u krepostima. Za što ćete se dakle odlučiti? Ono vas uvodi u zemlju živih! O ljubljena braćo, priljubite se posve uz nju i ne čeznite ni za čim pod nebom, za Ime našega Gospodina Isusa Krista.”

Evo jednostavno i kratko bez teoretskog razmatranja misli i želje Sveca, koje je ostavio svojim sinovima u VI.Glavi konačnih Pravila (1223.). Prvo (1210-1221), vrlo opširno, govorilo je dalje o preziranju novca, o vrijednosti milodara, o zbiljskom odricanju. Ostaje tako konkretan, sasvim praktičan, opravdan samo Gospodinovim primjerom.

5. Je li možda dostajala ta uzdržljivost Franji i njegovim prvim učenicima obuzetim ljubavlju za svoju Gospođu u svom neposrednom doticaju? Mnogo kasnije sveti Bonaventura, bilo da je savjetovao svoju braću da čuvaju netaknutu porodičnu baštinu, bilo da brani, protiv svojih preziratelja, pravo da Red postoji; bilo samo iz sasvim ljudske potrebe i što je vrlo skolastički postavljao teorije i u principima smanjivao svoje djelo, sveti Bonaventura ne propušta ponavljati citiranje Očeva i dijalektički uzdizati tu plemenitu Gospođu Siromaštvo, koju se dostoji Patrijarh iz Asiza voljeti i služiti joj.

Postoje dva grada koji su protivni jedno drugome prema riječima svetog Augustina: Božji grad i vražji grad, Jeruzalem i Babilon; i njihova protivnost počinje od temelja; jer temelj Babilona je požuda a temelj Jeruzalema milosrđe. Tako, što se više čovjek uklanja požudi, toliko se više udaljuje od đavla i njegova grada. Dakle, siromaštvo, koje se odriče ljubavi i želje da što posjeduje bilo u zajednici, bilo pojedinačno, udaljilo što je više moguće od lakomosti.

6. Preziranje bogatstva ima više stupnjeva:

- prvi je ne htjeti posjedovati ništa nepravedno;
- drugi je ne htjeti posjedovati ništa suvišno;
- treći je ne htjeti posjedovati ništa na ovome svijetu i trpjeti siromaštvo, čak i za život potrebne stvari radi Boga. Taj stupanj je najučinkovitiji lijek protiv požude.

Preziranje bogatstva je protivno težnji za zemaljskim dobrima i otuda dolazi ono što se naziva siromaštvo duha. Ono se preporuča iz četiri razloga: ljubav za bogatstvo odvlači čovjeka od Božje ljubavi i Božjih stvari, i usporuje usvajanje vrlina; u protivnom preziranje bogatstva pomaže i uvećava zasluge; ukratko, ono se opravdava prolaznošću zamaljskih dobara. Tako je siromaštvo glavni uvjet i temeljni princip i uzvišeni temelj evanđeoskog savršenstva. Ono je doista dobro i efikasno,

- da uništi opačinu,
- da vježba u savršenstvu kreposti,
- da olakša propovijedanje,
- da se stekne unutarnje zadovoljstvo.

“Koji je duh spremniji za razmatranje od onoga kad je čovjek rasterećen vremenitih tereta i čije je blago na nebu i čije kraljevstvo nije od ovoga svijeta i koji ovdje dolje nema stalna boravišta? Dakle, nije li taj čovjek Siromah? Potpuno siromaštvo upravljeno na mrtvljenje tijela i na potpuno odricanje vlastite volje. Nisu li to preduvjeti za čistoću srca, koja omogućava vidjeti Boga?” (Sv. Bonaventura)

7. Poticaj utisnut u duše riječima i primjerima svetog Franje je tako živ, ali žive su i reakcije, koje on izaziva među onima koje ne osvaja, da sveti Toma Akvinski, koji se zalaže za tu borbu izriče slične misli onima svoga takmaca svetog Bonaventure, ali udara iz kuta svog vlastitog genija: “Siromaštvo duha sadrži dva elementa: prvi odricanje vremenitih dobara, svakako potpuno slobodne volje, pomoću nadnaravne milosti: tako shvaćaju i sveti Ambrozije i sveti Jeronim. Drugi je slom oholosti: zato sveti Augustin ovdje primjećuje: *exinanitio inflati spiritus*, iscrpljenje nadutosti duha (doslovno: nestanak oholosti). Dobrovoljno siromaštvo je i znak velike poniznosti.”

Ono donosi uostalom svoje razloge za izbor koje daje naš Gospodin o siromaštvu: “Prvi je koji kazuje Apostol, znati da nas naše siromaštvo obogaćuje duhovno, zatim dobrovoljno siromaštvo odgovara propovjednicima istine, za koje ne može biti sumnje da bi govorili iz lakomosti. Naposljetku dodaje, odobravajući tako misao svetoga Franje: Božja snaga se najviše očituje u uzdržavanju apostola, koji su se dobrovoljno odrekli ljudskih sredstava.

8. Ljudi našega stoljeća, kako znamo, zaljubljeni franjevštinom, barem književno nisu raspravljali s manje oštroumlja i manje obilno o siromaštvu svetoga Franje. Navest

ćemo samo P.L. Roure, Isusovca, koji o tome studira s velikom simpatijom i pronicavošću:

“Svaki svetac, piše on, daje svoje karakteristike: suvremenici Franjini, ni potomstvo nisu se ovdje prevarili. Nazvali su ga *Poverello* - Siromašak.

Njegovo siromaštvo nije samo duh jednostavnosti koji potječe od više ili manje savjesnog računa, to je potreba ljubavi, svetac se rješava stvora, jer mu dostaje Stvoritelj. Stvor mu postaje indiferentan kao stvor, jer ga je Nestvoreni očarao. U tu odanost stavlja Franjo taj ljubavni zanos, tu revnost u ljubavi, koga ima za sam predmet jedine svoje sklonosti: on pjeva siromaštvu kao što autor “Nasljeduj Krista” pjeva Božanskoj ljubavi i njenim divotama...

Vršeci točno, za što je dokaz njegov život, siromaštvo se nalazi kao primjena logična, oštra, neublaživa bitnog kršćanskog načela: ukloniti sve što ne vodi jedinom cilju; riješiti se svega što nije jedino potrebno.

Nije li naš život opterećen gomilom suvišnoga, preopterećen mnogim nepotrebnim brigama? Treba ga olakšati, pojednostaviti. Siromaštvo svojim odricanjem onoga što je previše, iskustvom i mlitavosti, neizbježivim, ispunja tu dužnost. Ono nameće odricanja koja će biti bolna, ono zahtijeva unutarnje žrtve u vlastitoj ljubavi, ljudske zajednice koja cijeni svoje bližnje prema njihovom bogatstvu. Ali tada kad se duša odlučila na odricanja, steći će takvu slobodu da će snagom elana poći prema Idealu!...

W. James je imao pravo kad je žalio svoje suvremenike, a osobito sunarodnjake koji nisu priznavali moralnu vrijednost siromaštva. Napisao je: “Može se doslovce reći, da se sada bojimo biti siromašni. Mi preziremo onoga koji voli živjeti siromašno da bi pojednostavio svoje postojanje i očuvao svoj unutarnji života. Jer, taj se ne pridružuje buci umornih prolaznika, koji misle samo na novac, smatramo ih apatičnima i bez svake ambicije. Mi sebi čak ni predstaviti više ne možemo ono što je nekada bilo siromaštvo, oslobođenje od svih materijalnih veza, savršena punina duše, odlučan prezir zemaljskih stvari, pravo dati život uvijek bez da se bježi od odgovornosti: jednom riječju junačko držanje duše, uvijek spremne i uvijek pripravne za borbu.”

Još jednom, ne oklijevajmo priznati, ponavljati, ova razmatranja su lijepa i zgodna, ali ona bi ostavila svetog Franju skeptičnim, u najmanju ruku indiferentnim, osim možda da je tu htio čuti hvalospjev svojog Gospođi Siromaštini.

9. Slično, dokazi koji se odnose na potrebe njegova doba, koje jedino povratak evanđeoskom siromaštvu može umiriti.

Franjini suvremenici bili su kao i naši oštro podijeljeni na dva razreda, od kojih se jedni posjedovali ili bili okrivljeni da previše posjeduju i da ništa neće ustupiti, a drugima je manjkalo ili su tvrdili da im manjka potrebno i koji nisu mogli dobiti osim otimanjem onima, koji posjeduju.

Izlagalo se i polako iskorištavalo zlo, koje je prouzročilo bogatstvo samostana, feudalizacija Crkve, uzbuna narodne savijesti dovela je do razbojništva i hereze. Franjo nije mogao ne vidjeti to, jer je bio inteligentan i genijalan. Ali se nije htio postaviti reformatorom, biti za oduzeto vlasništvo ili protiv njega; poštivao je društvene osnove svoga vremena. Jedina stvar, koju je htio promišljeno i ustrajno, bila je oponašati i slijediti siromašnog Krista.

Njegov primjer, njegova propovijed, širenje njegove ustanove, divno su odgovarali uzdizanju duše i opskrbili životnim potrebama kršćanstvo. To je trebalo za širenje stostrukog obećanja onima, koji traže u prvom redu Kraljevstvo Božje i njegovu pravdu. To nije Franjina nakana. On prima društvene posljedice svoje ljubavi prema Kristu kao blagoslov odozgo. Kad ju je upoznao, nije se usudio ništa podnositi što nije vidio, razumio, i čak poželio kao korisno i dobro. Ipak, nemajući toga vremenskog odbijanja svoga apostolata on bi, bez svake sumnje, radio na isti način.

10. Nasljeđujući svoga Oca, franjevačka duša u evanđeoskom siromaštvu, jest vrlo živo u siromašnom Isusu Kristu, svom idealu, svom uzoru, pravilu svoga života, obliku sve svetosti.

Franjevačka duša ne živi više samo u siromaštvu, kako treba živjeti da se svidi Bogu, sasvim slijediti njegova rassetog Sina, nego od siromaštva, po siromaštvu se posvjećuje u nasljedovanju Isusa. U načinu toga siromaštva, koje je među ostalim duhovnostima samo sporedna krepost, proizašla iz kardinalne kreposti umjerenosti, izražava se u franjevačkoj duhovnosti kao majka i gospodarica svih ostalih, sredstvo za unutarnje sjedinjenje i preobraženje u Bogu.

Kristovo siromaštvo je za nju temelj, na kome se podiže zgrada njezine pobožnosti, korijen na kome pupa, cvate i donosi plodove njezinih osjećaja i djela. Siromaštvo se javlja kao franjevačka askeza, kao izvorna krepost, ako mi se dopušta ta riječ, da je objasnim; jer to je od onih kreposti koje kao iz svog izvora ulijevaju u sve franjevačke duše sve ostale kreposti, koje ona izvodi prema Bogu i svom Kristu, prema bližnjemu i ostalim bićima i u disciplini prema sebi.

Sva se krepost doista može svesti u siromaštvo, jer se sve očituje u osiromašenju, bezvlasništvu, odricanju, napuštanjem sama sebe u sklonosti prema Bogu, bližnjemu, bićima, čak i onim koja nemaju dušu.

11. Za navještaj riječi koje tvore bit ove knjižice, recimo: Vjerovati, prihvatiti principe mišljenja i djelovanja objavljene nauke, nije li to očito osiromašenje vlastitih osjećaja, iskustva, svijetla i znanja, na što čak i pogrešiv čovječji duh više naginje nego na bogatstvo?

Ufati se u Boga i Božja dobra koja obećaje s već postignutim sredstvima i prije svega tražiti kraljevstvo Božje u pouzdanju, a ostalo će nam se dodati; odreći se zemaljskih želja i briga za njihovo ostvarivanje, ne znači li to osiromašiti se svega što čini čovječju aktivnost, njegov polet i njegov cilj?

Čistoća osiromašuje tijelo, poniznost osiromašuje dušu, milosrđe prema bližnjemu osiromašuje srce, ograničavajući se nemilice njihovih svrha, svih predmeta koji su u sukobu s Božanskim pravilima?...

Sveti Franjo izričito kaže da onaj nije pravi siromah, koji riješen novaca, zadrži novčarku svoje vlastite volje za sebe. I nije mu stalo da napuštena dobra, koja su prava dobra, ne budu izgubljena, prolazna, dok su druga, koja se cijene, trajna, vječna, duhovna, jer to je već odricanje svojih ljudskih osjećaja koji se mogu tako ocijeniti.

To je, dakle, stanovište savršenog franjevačkog života; to je njegovo shvaćanje siromaštva. Ono se ne iscrpljuje u ograničenju upotrebe stvari katkada smanjene, u krajnjem ograničenju potrebnoga. Ono traži pravu skladnost čitava čovjeka u stanju stvora. Ono doista potječe od unutarnjeg priznanja i radeći u glavnom na siromaštvu, bitno, o svojoj neosporivoj ovisnosti o Bogu.

Evo predmeta naših razmatranja, gdje ćemo naći hranu i potporu za našu pobožnost, primjere i riječi našega Gospodina Isusa Krista i njegova učenika svetoga Franje.

12. Doba, u koje smo postavljeni čini ove misli vrlo korisnima; ono nas primorava da se sjetimo da smo učenici siromašnoga Boga, da dajemo svijetu brz i potreban primjer siromaštva duha, tojest izbora ako ne ukusa, a to sigurno volje. Korist sadržaja nije dakle od historijske važnosti, ili jednostavne familijarne pobožnosti, ali zato od životne potrebe.

Ponovimo da bismo završili, pokušajmo usvojiti molitvu Ubentina de Casale, njegova učenika, koju je molio sv. Franji da dobijemo od njegova Učitelja Isusa Dar Siromaštine:

“O, Gospodine Isuse, pokaži mi put do tvoje drage Siromaštine.

Izmučen sam od njene ljubavi i ne mogu biti sretan udaljen od nje!
Imaj samilosti sa mnom i mojom Gospođom Siromaštinom,
jer Ti dobro znaš da si mi Ti dao ljubav za nju!
Ona se nalazi u žalosti, odbačena od svih,
ona, kraljica naroda, slična je udovici; kraljica vrlina je jedna i prezrena.
Oni, koji bi je morali voljeti, napuštaju je; oni su kao preljubnici, ne kao vjerni
muževi.

Ona plače sjedeći na smetlištu.

Međutim, za nju si ti Gospodine Isuse napustio svoje prijestolje i društvo anđela;
sišao si na zemlju i u svojoj vječnoj ljubavi zaručio,
da imaš od nje, u njoj i po njoj savršene sinove.
Ona se priljubila uza te kroz sav tvoj život...
Bila je tvoja nerazdruživa saputnica sve do križa, kamo te je slijedila,
dok je tvoja blaga Majka bila prisiljena ostati podno križa.
Nije te ostavila ni u smrti, pribavila ti je pozaljubljeni grob, pokop kao milostinju.
Poveo si je sa sobom u nebo, prepuštajući svijetu što je od svijeta.
Povjerio si joj pečat nebeskog Kraljevstva,
da bi obilježila izabrane koji hoće ići putevima savršenstva.

Oh, tko dakle da ne ljubi Gospođu Siromaštinu iznad svih stvari!
Molim te da me obilježiš svojim pečatom!
Želim se obogatiti tim blagom.
Zaklinjem te za sebe i svoje, najsiromašniji Isuse!
Učini da za ljubav u tvom Imenu nemam ništa svoga pod nebom
i da dok živi ovo bijedno tijelo, uvijek služim štedljivošću prikazanih darova,
drugima u tvom milosrđu. Amen.”

II. NAŠA GOSPOĐA SIROMAŠTINA

Ta poznate darežljivost Gospodina našega Isusa Krista! Premda bogat, radi vas posta siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite.
(2Kor 8,9)

Za našeg oca Franju rekli bismo, da je siromaštvo krepost univerzalna, radikalna, temeljna i još više izvorna, kao vrelo odakle izvire sva duhovna djelatnost. I ako hoćete sintetičko stanovište, odakle on promatra Božje djelo. To je zaključak našeg predašnjeg izlaganja, a mi bismo dodali da je sveti Franjo prigrlio siromaštvo kao sredstvo za sticanje svega bogatstva vremenitog i vječnog, ne iz drugog razloga nego zdravog i vrijednog njega, naime nasljedovati Krista.

1. To doista nije zato što je teoretski shvatio da siromaštvo ima bitnu prednost nad svim krepostima, ili što bi poslušno prihvatio predaju o siromaštvu, bilo filozofsku bilo samih crkvenih Otaca ili što bi genijalno vidio reformatorsku snagu nad zlom svoga vremena: jedino iz ljubavi.

Propter nos egenus factus est: Bogat kako bijaše, predao se Krist siromaštvu za nas i Franjo se predao siromaštvu iz želje da se što više približi predmetu svoje ljubavi. On hoće slijediti Krista na svim njegovim putovima, što je moguće dalje. S druge strane, u siromaštvu stvari, kojih se Isus odrekao za vrijeme svoga smrtnog života, vidi Franjo najdublje i najradikalnije odricanje kome je siromaštvo samo znak: *“sam sebe oplijeni uzevši lik sluge”* (Fil 2,7). Krist bijaše Bog. On nije sebično pridržavao svoju jednakost s Bogom, uništio se sam, postavši rob, sličan čovjeku, sličan čovjeku u svemu, naposljetku bio je poslušan do smrti i to do smrti na križu...

To jest prema siromaštvu čovječjeg duha dopušta nam da ga izrazimo, Krist lišen sebe, svoje čovječje naravi u ljubavi prema Osobi Riječi, odriče se Božanskog svojstva koja bi mogao imati i svojstva slobodnog ljudskog koje bi mogao prihvatiti da postane sličan najbjeđnijemu od nas, robom bez građanskih prava, kao zločinac okrivljen i mučen. Franjo prodire do te tajne: Gol slijedi golog Krista.

2. Ova Franjina volja javlja se osobito u personifikaciji siromaštva u viteškoj Dami. Mogli bi se ovdje prevariti i vidjeti samo igru estete, fantastičnu inspiraciju trubadura. A sasvim protivno je istina. Siromaštvo je njemu osoba, stvarna, živa osoba; sasvim protivna apstrakciji, teoretskoj, uzvišenoj ali hladnoj kreposti. Ta Gospođa Siromaština jest siromah, siromah Isus Krist. Tako je pod svojim biblijskim imenom Mudrost, Sin Očev, isti Isus Krist, koga će mnogo kasnije ljubiti Blaženi Henri Suzo. Pa ako je vidio u Gospođi sestru Klaru, izrazito utjelovljenje svoga ideala, to je kao živa osoba koju je volio i kojoj je služio Franjo.

O pravom, realnom karakteru Franjine ljubavi za siromaštvo imamo nepobitni dokaz iz jednog pisma, datiranog “mjesec srpanj, iza smrti Očeve” (1227). Nosi naslov: *“Sacrum commercium B.Francisci cum Domina Paupertate”*. R.P.Edouard d’Alencna, O.M.Cap., koja je donesena u francuskoj verziji, prevedena: Mistične zaruke Sv. Franje s Gospođom Siromaštinom (Quarrachi 1929). Pisac je neki “brat Ivan”, vjerojatno Ivan od Parme, koji je bio generalni ministar Reda od 1247 - 1257.

Reklo se da je djelo divna alegorija. Osobito svečana gozba, koja završava slavlje, jest dostojna povijesne okrepe koja je u Porcijunkuli od sv.Franje ponuđena sv.Klari i koja, kako se zna, prešla u ekstazu.

Tako prikazu toga slavlja zaruka manjka potpuno i hotimice svaka poezija. Samosvjesna Gospođa, čije se zaruke slave, ne dopušta ništa što ne nosi njeno ime, što ne zna za bijedu i oskudicu: daje joj se da pere ruke u razlupanoj posudi, u kojoj nema

ništa cijelo, a za ubrus drži joj jedan brat okrajak svoga plašta; ima samo krajičak pljesniva kruha postavljenog na tratinu, nešto poljske trave, ni prostirke, ni noža, ni soli, ni vina, ni kuhane hrane. Time je ona vrlo zadovoljna i usrećuje svoje goste i upućuje ih da joj ostanu tako vjerni.

Očito je da ta visoka Dama, čija su plemenitost i dostojanstvo čvrsto postavljeni na temelje prvih pjevanja pjesme, koje se ne savijaju po volji, ona postavlja način života u kojem je sve određeno prema zakonu viteške ljubavi. Založiti joj svoju ljubav znači odreći se svojih planova, svojih namjera da bi se ušlo u planove i namjere Dame. Odatle osiromašenje duha.

Pouzdati se u njene počasti, znači odbiti opterećenje vidljivih dobara, da bi se veselo usvojila nevidljiva dobra, podrediti posjedovanje ovoga, posjedovanju i običaju onoga: osiromašenje srca.

Nositi njezine boje, poniznost i strpljivost to je još i osiromašenje osjećaja svoje vrijednosti, straha od patnje i želje za uživanjem.

3. Svaka duhovnost, tojest shvaćanje na kom se formira religiozna obitelj na službu Bogu, naglašava tako nedostižan oblik Kristove punine, po jedan čin njegove idealne fizionomije, krepost njegove neiscrpive svetosti, koja postaje njegov vlastiti značaj i njegovo središte duhovnog ujedinjavanja, tema njegova razmatranja, metoda njegova djelovanja.

Sveti Augustin potvrđuje kao put prema unutarnjem životu, ljubav; on razlikuje četiri stupnja, koji su četiri razdoblja duše: rođenje, mladost, zrelost, kraj; ali dodaje toj duši kao sredstvo napredovanja, poniznost.

Sveti Benedikt nabroja dvanaest stupnjeva kojim poniznost vodi dušu k miru koji je ujedinjenje s Kristom u ljubavi. Prate je sve kreposti, jer evo redosljeda tih stupnjeva: 1. strah Božji, 2. odricanje, 3. poslušnost, 4. šutljiva strpljivost, 5. otvaranje srca, 6. zadovoljnost, 7. poniznost, 8. urednost, 9. šutnja, 10. ozbiljnost, 11. blagost, 12. čednost. I, uzevši tekstove sveca koje se pokušalo izraziti jednom riječju, nisu li ovi stupnjevi nezavisni i suprotni, jer se jedan nalazi u drugom, kao znak označene stvari.

Sveti Bernard je počeo prihvaćanjem i tumačenjem tih dvanaest stupnjeva benediktinske askeze, zatim je sve sažeo u poniznosti, suprotstavljajući joj dvanaest stupnjeva oholosti; naposljetku on je odredio sredstva savršenstva: molitvu, razmatranje, ispitivanje savjesti, razbor, duhovno vodstvo (koje je "otvaranje srca" prema sv. Benediktu), da bi se došlo do ljubavi.

Mnogo kasnije sveti Ignacije postavlja također tri stupnja poniznosti, to su slični stupnjevi ili odreknuća, to jest temelj svakog savršenstva.

Sve u svemu uvijek se ponovo vraća na ljubav, koja se postiže poniznošću. Ljubav, bogoslovska krepost, nezasluzen dar, ne može se steći, ona je od Boga ulivena u dušu poradi neizmjerne ljubavi - *nimia caritas* - kojom nas ljubi, ali u dušu koja se odrekla sebe, ispražnjenu od sebe, poniznu dušu, tojest siromašnu. Poniznost produbljuje korito ljubavi, ljubav je u duši u omjeru s njezinom poniznosti. Dakle u poniznosti, jednostavnosti starog čovjeka, sveti Franjo vidi izgled, ali samo izgled siromaštva. On je pobuđen.

Siromaštvo je šire od poniznosti, uči nas sveti Ambrozije, ono je i zaljubljenije. Jer ako je prazno sebe, to je u izgledu veća punina, prema tekstu tog uzdržavanja: bogati Isus Krist postao je siromašan da bi vas obogatio svojim siromaštvom.

II.

Što je dakle siromaštvo?

4. To je relativno stanje u potrebama suvremenog života, u kome se je nemoguće dijeliti, to je situacija onoga koji nema ono što mu treba i koji ih ne može pribaviti.

Misli se da potreba može biti više ili manje osjećana, više ili manje zapovjednička, poteškoća pribaviti si potrebno više ili manje nesavladiva, i dosljedno tome postoje stupnjevi siromaštva.

Pretpostavimo najprije da je normalno čovjekovo stanje na zemlji takvo, da je njegovo svakidašnje uzdržavanje osigurano i gdje je on u stanju skromno priskrbiti si za bližu budućnost. To je stanje providnosti koje pretpostavlja dnevno traženje kruha za svaki dan, kao što su Gospodinovi savjeti, dani po svetom Mateju:

“Nemojte biti zabrinuti za piće, za jelo, za odijelo, vaš nebeski Otac zna da vam je to potrebno! Gledajte ptice nebeske, cvijeće u polju, koje ne prikuplja sebi hrane. Sutra će se pobrinuti samo za sebe.”

Gospodin doista ne postavlja zamke onima kojima manjka potrebno, niti odobrava lijenost ili nesmotrenost: jer ništa nije poučnije od dosjetljive djelatnosti vrapca dok traži hranu; ništa nije uzbudljivije od upornosti izdanka trave da dopre do svjetla i vlage, koje treba da može rasti. Što se tiče gladnih, dovoljno je to, što se On postavlja na mjesto njih - gladnih i kažnjava okrutnost njihovih ogladnitelja: “Bio sam gladan, i niste mi dali jesti ...” O lijenčinama, apostol Pavao, vjoran tumač nauke svog Učitelja, kaže bez okolišanja: “Među vama ima pokvarenih ljudi, koji ne rade. Mi ih pozivamo i opominjemo u ime Gospodina Isusa Krista da mirno rade da bi mogli jesti kruh koji im pripada. Ako netko neće raditi, taj ne treba ni jesti...” (2Sol 3,10)

Prema tome se savjeti našega Gospodina imaju smatrati u odnosu na normalnu situaciju, na srednje stanje.

5. Srednje stanje, *mediocris*, osrednjost, latinski *honestas*, čestitost, doličnost, ono što je prikladno za svakoga prema sposobnosti, to je stanje, koje sveti Toma u jednoj čuvenoj izreci obrazlaže kao gotovo potrebno za pobožnost, za spasenje, jer se time dolazi do Boga, dok s druge strane brige mogu odvratiti od Njega.

Ova osrednjost koja je u zajednici s čednošću dana i koja priskrbi sve potrebno i predviđeno za blisku budućnost, jest, moglo bi se reći, nivo pomoću koga se ravnaju ljudski životni uvjeti:

ispod je siromaštvo, oskudica, bijeda
iznad je bogatstvo, izobilje, suvišnost.

Možemo ih opisati u nekoliko riječi:

SIROMAŠTVO pretpostavlja nedostatak običnih udobnosti, katkada muku i nesigurnost sutrašnjice.

OSKUDICA (egenus, od egere, manjkati: inops, od in - opia, bez sredstava) trpljenje nedostatka često manjak i potrebnoga.

BIJEDA nedostatak svega, to je lišenje.

BOGATSTVO ne oskudijeva ni u čemu, sigurno je u sutrašnjicu.

IZOBILJE bogatstvo sigurno u daleku budućnost.

SUVIŠNOST može uživati bez smetnje obilje.

6. Prema našem tekstu: *propter vos egenus factus est, ut illius inopia vos divites essetis*, to je siromaštvo koje je odabrao Isus Krist i jer treba prevesti: za vas se učinio siromašnim od bogatstva, da bi vas obogatio svojom bijedom.

Za vrijeme svog skrovitog života iako je bio siromašan, ipak je sačuvao ono što se kaže socijalnu situaciju: imao je grad, kuću, zanat; pripadao je Judinu plamanu, porodici Davidovoj; vodio je redovan život radnika, odmarao se, molio kao i njegovi roditelji Židovi i njegovi suvremenici, mogao je tako reći između Marije i Josipa služiti kao uzor ljudima radničkog staleža i bez posebnog zvanja koji čine većinu ljudskog društva.

Kad je nastupio svoju spasiteljsku misiju, zabacio je svu tu skromnu bezbrižnost svoje prvotne egzistencije, prihvatio je život u kom je manjkalo i potrebno, postao je siromašan. Postao bi siromašan bez ljubavi, zabilježio je sveti Luka, koje su mu iskazivale žene, koje su ga slijedile. Nije izbjegavao oskudicu do ovisnosti. Možemo ga slijediti u njegovu skrovitu i normalnu životu a to moramo, dok nam nije ni dopušteno ni

moguće, bez posebnog poziva njegova Svetog Duha da tražimo da ga slijedimo u njegovu apostolatu i mucu. To je slučaj tek kod svetog Franje.

Naš Otac je izabrao krajnje siromaštvo, ali se pokoravao tako u svom osobnom pozivu da nasljeđuje Krista, da ga točno nasljeđuje, kome je bila namijenjena jasno obećana stigmatizacija, kao autentični božanski pečat koji je krunio njegov uspjeh.

Kao njegov Učitelj koji se predao skrbi i on je ovisio od bližnjega.

7. OSKUDICA I OVISNOST: Zajednički karakter triju stanja siromaštva i oskudice, je potreba da se osjeća potreba sve brojnijih i potrebnih stvari, ali kako siromah ne može sebi priskrbiti ništa, prisiljen je da ne trpi pretjeranost ili čak da padne na to da traži pomoć kod drugoga, on tako pada pod ovisnost onoga kome pomaže.

Kao što neimaština poziva na strpljivost ili izdržljivost, što je postojanost u patnji, tako isto ovisnost traži poniznost, podložnost, poslušnost. To je dakle zbog tog rađanja "kreposti", kojim može siromaštvo steći posvetiteljsku vrijednost, jer samim tim oskudica dovodi do lišenja, a ovisnost do ropstva i ne pruža čovjeka Bogu ugodna, može ga učiniti čak krivim, ako prouzroči umjesti kreposti mane, zavist, srdžbu, mržnju. To nije materijalno siromaštvo, koje je Isus posvetio, nego siromaštvo u duhu, u želji, ljubav siromaštva.

Tako, uostalom, Mudrac moli:

"Za dvoje te molim, o Bože,
ne uskrati mi, dok ne umrem:
Udalji od mene licjemernu i lažnu riječ;
ne daj mi siromaštva ni bogatstva:
hrani me kruhom mojim dostatnim;
inače bih, presitivši se, zatajio tebe
i rekao: "Tko je Jahve?"
ili bih, osiromašivši, krao
i oskvrnio ime Boga svojega." (Izr 30,7-9)

8. Isto tako kako smo razlikovali s ekonomskog i ljudskog stanovišta tri stupnja u potrebi, razlikovat ćemo sa stanovišta asketskog i božanskog tri vrste siromaštva prema želji i duhu: materijalno siromaštvo, literalno siromaštvo i duhovno siromaštvo.

MATERIJALNO SIROMAŠTVO je ono siromaha, ono je u sebi bez moralne vrijednosti, ono može biti zapreka spasenja i savršenstva, zapreka bilo voljna, ako se siromah hotimice preda zavisti, srdžbi, psovki, pa čak jao! nehotice, jer siromahu manjka slobodno vrijeme za molitvu, da se pouči, da stekne i prakticira krepost i to u tom smislu kad se kaže da je čestitost stanja potrebna za duhovni život. Posvećeno siromaštvom duha, materijalno siromaštvo postaje zaslužno.

LITERALNO SIROMAŠTVO koje se zove evanđeosko jest posvećeno siromaštvo pobožnih, ono se sastoji u voljnom odricanju dobara, ono je dobro i zaslužno, jer olakšava siromaštvo duha, ono je prema ovome kao znak prema označenim stvarima, kao sakramentalni elemenat prema milosti. Ali ono ima vrijednost samo po duhu siromaštva, a to je pravo.

Jer, voljno odricanje potrebnih stvari je neprovedivo izvan organizacije, koja podržava zavjetovanu osobu u njezinu vršenju pravila. Znamo iz povijesnih početaka kršćanstva da je Jeruzalemske vjernike sveopće odreknuće od njihovih dobara svelo na siromaštvo blizu bijedi, i da su tada živjeli samo od pomoći koju su Apostoli skupljali od drugih kršćanskih zajednica.

Na sličan način redovnici žive od dobara zajednice ako ih ova posjeduje, ako ne, onda od milostinje zajednice. Treba dakle da bogati posreduju u tom siromaštvu.

Jesu li dakle ti bogataši, koji uzdržavaju te siromahe, koji im pomažu i olakšavaju u zajedničkom savršenstvu, jesu li oni sami isključeni iz blaženstva? Ne, zbog toga duhovnog siromaštva koje dopušta svu vrijednost odricanja i zavjetovanja.

III.

9. SIROMAŠTVO DUHA ili želje, siromaštvo ljubavi koje je Isus posvetio, to je "afektivno" siromaštvo (srca i volje), koje treba dati vrijednost "efektivnom" siromaštvu (onome u stvarima) i razlikovati siromaha od redovnika. Ono nosi dvostruku oznaku gubitka i ovisnosti, i ozbiljnost pravog siromaštva.

Gubitak jer se milostinjom bogati lišavaju dobara, milostinja ukazuje na izobilje, milostinja, koja ne lišava dobara ni ne smeta darovatelja, ne zaslužuje ime duhovnog djela (usp. Mk 12,43).

Ovisnost, jer po ravnodušnosti srca bogataš se prepoznaje ovisan o Bogu u posjedovanju i u običajenoj sreći, on je Njegov nadglednik i zamjenik, ovisan i o bližnjemu čijim interesima upravlja, tako on služi potrebnima.

Duhovno siromaštvo treba također razlikovati, oživjeti literalno siromaštvo redovnika: redovnik se mora osjećati lišen, tražiti dobrovoljno gubitak, ne smije upotrebljavati stvari, koje su mu stavljene na raspolaganje, osim iz poslušnosti i ovisnosti.

Taj ovisni osjećaj - koji uzdiže krepost poslušnosti - jer je vrlo pokajnički i isto tako oskudan; oni koji kritiziraju siromaštvo redovnika, nemaju pojma o vječnoj prisili koju im ono nameće: "Ne manjka im ništa", tvrde oni, ništa, podrazumjevajući i strogo potrebnoga, čim se oni sami bez sumnje ne bi zadovoljili. Čak i usred "sveopće raskoši" i "bogatstva" koja se prebacuje bratskim zajednicama (ako su ti prigovori koji puta i opravdani), ne posjedovati ništa, ne upotrebljavati ništa bez dopuštenja i bez kontrole jest trapaženje, koje se može upoznati samo iz iskustva, pogotovo kad se ta ovisnost odnosi i na najsitnije predmete, dok su drugi isključeni iz uporabe redovnika.

10. DUHOVNO SIROMAŠTVO je gotovo nemoguće, neizvedivo u bijedi, ili bar zahtijeva heroizam koji Crkva kanonizira u svetim siromasima. Tu milost heroizma Bog ne mora općenito podijeliti da bi nadomjestio sebičnu tvrdoću bogatih. A opet ovo isto siromaštvo je svejedno gotovo nemoguće i neobično bogatašima. Jer novac posjeduje svoje vlasnike, zatvara njihovo srce, oslepljuje njihov duh, otvrdnjava im unutarjost.

"Jao vama bogataši, kaže Isus blaga i ponizna srca, jer imate (ovdje na zemlji) svoju utjehu" (Lk 6,24).

I Pismo proglašuje u dva navrata da je bogataš koji ima samilosti, vrijedan božanskog blagoslova:

"Blago onome koji misli na uboga i slaba:
u dan nevolje Jahve će ga spasiti!
Jahve će ga štiti i živa sačuvati,
sreću mu dati na zemlji,
i neće ga predati na volju dušmanima.
Jahve će ga ukrijepiti na postelji boli,
bolest mu okrenuti u snagu." (Ps 41,2-4)

"Blago bogatašu koji se našao bez krivnje
i koji nije trčao za zlatom!
Tko je taj, da mu čestitamo,
jer je izvršio čudesna djela u svom narodu?
Tko je tu kušnju prošao i savršen ostao,
neka mu je čast!
Tko je mogao zgriješiti, a nije zgriješio,

i zlo učiniti, a nije učinio?
 Njegova će dobra biti trajna,
 i zajednica će slaviti dobrotu njegovu." (Sir 31,8-11)

11. Od svih siromaha, redovnika, bogataša, siromaštvo zahtijeva stalan napor odricanja.

Odricanje onoga što se ima, onoga što jesi pa čak i razloga da se živi; onih dobara sreće, dobara tijela, osjećaja duha, vlastite vrijednosti pa čak svoga života - *adhuc autem et animam suam*- da živi u njemu Isus Krist, misli Isusove, njegove želje, njegova kretanja; znati slavu Božju, spas duša, svršetak čitavog Božjeg djela.

Gubitak i ovisnost su nam zabilježili: prema Bogu, siromašna duša će biti ponizna, puna povjerenja i pažljiva, prepuštena; prema bližnjemu, blaga, poučljiva i uslužna; prema stvorenjima, nenavezana, pažljiva u upotrebi, zahvalna i puna priznanja prema Bogu; prema samoj sebi, slobodna i radosna.

Takav bijaše u nasljedovanju Isusa Krista našeg Gospodina, naš Otac sveti Franjo. Njegov zanos za siromaštvo ima svoj smisao: znao je da je ovisan o Bogu i u Bogu o svemu i svakomu, ali je znao da od Boga može sve očekivati i u Bogu sve od svega i od svakoga.

Siromašan u duhu posjedovao je Kraljevstvo nebesko, gospodovanje Boga već na ovoj zemlji, nad stvarima i nad ljudima, on to i sada posjeduje.

O Patrijarhu siromašnih, moli za nas, tvoju djecu barem radi našeg siromaštva duha! Pomozi nam nositi oznaku siromaha duha, koji se sastoji u posjedovanju bez privezanosti i odreknuće bez žalosti i to da posvjedočimo.

12. To je siromaštvo, kojim je naš Otac cijenio Gospođu svoga viteštva, znajući da taj ideal zahtijeva nezasićenu ljubav.

Isto tako da bi se svidio svojoj Dami, vitez se uspinje od jednog junačkog djela do drugog, tako Franjo hoće da se podižemo od kreposti do kreposti, od pobjede do pobjede. Vrhunac kojeg treba doseći je Ljubav, to jest stvarna sličnost s Kristom do poistovjećenosti. Sredstvo za to će biti neprestano nastojanje osloboditi se sama sebe zbog Onoga koji nam mora biti zauvijek sve u svemu. Amen.

III. SIROMAŠTVO PRED BOGOM

Sav čovjekov rad jest zato da se prehrani, a dotle njegova duša ostaje nezadovoljna. Na to mudrac kaže bezumnost. A siromah što ima više od drugih, osim što žuri onamo gdje zna da je život.

(Prop 6,7-8)

1. Dobro poznato djelo iz života našeg Oca sv. Franje daje povod za naše razmišljanje. Njegov prvi susret s Gospođom Siromaštinom.

Smješta ga se u treću godinu njegova obraćenja, iza druge godine zatočeništva u Perudi, druge duge godine bolesti, koja je slijedila poslije izlaska iz zatvora, neuspjeha neusklađenih i mnogih planova od kojih je najglasovitiji ona ludost s krstaškom vojnom završena sutradan u Spoletu... Njegovi drugovi, koji su malo bili zabrinuti za misticizam, pokušavali su ga napastovati da prigrli bučno veselje od nekada.

Jednom se dao predobiti, organizirao je gozbu na kojoj je bio kao obično, onaj koji plaća i kralj.

Na povratku s banketa...

Čelano, koji je htio govoriti o uspomena, pripovijedao je da su njegovi učenici u gozbi jeli i pili više no obično i da je njihovo držanje, njihov govor i njihovo raskalašeno veselje povećalo u Franji odbojnost prema takvim zabavama...

... silazili su uličicama niz strminu asiškoga grada, pjevajući pravili galamu, dražili pse, zaustavljali rijetke prolaznike budeći pozaspale građane...

Franjo ih je slijedio sa svojim lakrdijaškim žezlom u ruci, opustio se a da to nije ni primijetio te zaostao, pazeći samo na svoje misli koje su ga razočaravale.

Iznenada se zaustavi, očiju uprtih u nebo, ukrašenim u prozirnosti umbrijske noći tisućama zvijezda koje on ne vidi...

Koliko vremena, minuta ili sekundi je ostao tako zanesen u svojoj ekstazi?...

“Ej! Frančesko! Zaljubljeni. Ti misliš na ženu?...”

Taj poziv, popraćen gromlim smijehom, povratio ga je u stvarnost. Njegovi su se drugovi popeli natrag da ga traže, okružili ga galameći... Istim tonom on odgovori: “Da, na tako plemenitu i tako lijepu da se slična neće nikada vidjeti!”

Novi gromki smijeh je pozdravio ovu izjavu tako sukladnu s onim što se o Franji govori. Pošli su zajedno do *piazzetta*, malog trga, gdje su se bez kraja i konca opraštali jedni od drugih.

I

2. Ovu tako plemenitu zaručnicu i tako lijepu, kakva se ukazala Franji one sjajne noći, nazvali ste Gospođa Siromaština. Međutim, treba nam objasniti taj simbol.

Ova ekstaza objavila je Franji osjećaj istine, koju svi poznamo, ali prema kojoj smo svi indiferentni kao što je i on bio do tada.

Shvatio je svoju bitnu i apsolutnu ovisnost o Bogu i kao suprotno, i dosljedno, svoju apsolutnu i bitnu bijedu, siromaštvo.

Vidio je i shvatio, neposredno i bez raspravljanja,

da je Bog sve, a on, Franjo, ništa, osim ako se svidi Bogu kakav jest, ništa nije osim onoga čime ga je Bog učinio;

da Bog posjeduje sve, a on, Franjo, ništa, osim ako Bogu odgovara da ga on moli da mu se povjeri i da mu vjeruje;

da Bog upravlja svim, a on, Franjo, ničim, osim ako Bog hoće u svojoj darežljivosti djelovati u njemu, po njemu i s njim...

Bio je uhvaćen, prožet, proboden objavom o odnosu stvora prema Stvoritelju.

G.K. Chesterton je slikovito izrazio šta je osjećao taj čas sv. Franjo, rekavši:

“Franjo je najednom opazio da mu glava visi na nebu.”

Dovoljno je jedan časak razmišljati pa da prihvatimo ispravnost te čudnovate tvrdnje. Ne predstavljamo li si naše antipode - nasuprotnike - u tako neobičnoj situaciji? Stari i srednji vijek nije znao za silu teže i tvrdio je da je nemoguće da bi mogli postojati ljudi čije noge bi bile nasuprot našima i to s razlogom jer bi ti antipodi pali “u nebo”. Ne, antipodi ne padaju u nebo, oni ostaju pričvršćeni ovdje kao i mi sami, antipodi Novozelanda, i ne osjećamo se u tome loše.

3. Franjo si sigurno nije predstavljao ovu poredbu, ali bez sumnje nije ignorirao onu drugu, kojoj je sveti Augustin dao formulu: “Mi smo Božji prosjaci, čekamo od njega da nam dade život.”

On se dakle držao prosjakom primivši od njega život, dah i sve drugo. Najednom očaran ljubavlju Božjom prema sebi, koju je dokazala također općenita darežljivost, i zbog obilja vjere u Boga, koja je od njega tražila isto tako potpuno odricanje sebe radi Boga, od koga dobiva postojanje, kretanje, život i sve što je potrebno za očuvanje života u upotrebi, u svršetku postojanja, kretanja i života.

Deus meus et omnia! Moj Bože i sve moje! Ti si mi sve, dakle moram i mogu se nadati da ćeš mi biti sve, da ćeš biti moje sve u vremenu i u vječnosti...

II

4. Apsolutna i bitna ovisnost stvora o svom Stvoritelju, ovisnost onoga koji nije prema onome koji jest i koji čini da postoje sve stvari - kao prvi uzrok - to smo mogli naučiti od filozofa. Aristotel je, a ne uzdignuvši se do poznavanja početka svijeta po stvaranju, zaključio da postoje pokrenute stvari i njihov nužni odnos prema jednom Prvom i Nepokretnom Pokretaču.

Sveti Pavao nam je ipak sigurnije pokazao i već ste prepoznali njegove riječi u izrazima kojima sam se poslužio da izrazim istine koje su u zanesenoj duši sv.Franje primile sjaj uvjerenja.

Govoreći visokom umnom sposobnošću Atenjanima skupljenima oko njega na Areopagu, rekao im je: “Bog stvoritelj svijeta i sve što je u njemu... Gospodar neba i zemlje nije ovisan o čovječjim rukama kao da bi on nešto trebao, on koji svima daje životni dah i sve ostalo...” (Dj 17,22ss). Radi se o ljudima koji primaju od Boga najprije život, zatim razum, inteligenciju, znanje i naposljetku sve prema potrebi.

“I ti ljudi, nastavlja Apostol, Bog ih uznemiri da bi Ga tražili i da Ga nađu kao pipajući iako nije daleko od svakoga od nas, jer po njemu imamo život, kretanje i opstojnost. U Bogu se krećemo - gdje smo stavljeni - i još više, jednom riječju: Jesmo”.

Mi ljudi i sve što obuhvaća svijet, jest od Boga, po Bogu i ovisno o Bogu, da posjedujemo postojanje, djelovanje, pravo na život i naš cilj.

5. Treba li toliko naglašavati te pojmove, toliko poznate? Dakle, mi sve to znamo, ali smo navikli ne misliti o tome, a isto tako ne mislimo ni na to da ne ostvarujemo našu čudnu poziciju uzdržavanog bića, držimo se na zemlji, po našoj težini, na nogama kao drvo po svome korijenju, a glava nam visi u praznini, u nebu.

Na to ne mislimo i naše znanje ne utiče na naše stvarno postupanje, ništa više ni na naše vjersko ponašanje koje bi, međutim, to znanje trebalo određivati do najsitnijih pojedinosti.

Živimo misleći da posjedujemo svoje biće, svoje tijelo, svoje udove i organe, svoju dušu i svoju snagu, svoj duh i njegove sposobnosti u potpunom vlasništvu i neovisnosti. Služimo se njima, pomoću njih uživamo, prekomjerno ih upotrebljavamo ogromnom vještinom. Mi se doista osjećamo svojim gospodarima. Živimo, radimo, krećemo se i mičemo, odlazimo i vraćamo se, mislimo i govorimo slobodno; a što više mislimo da na

to imamo pravo. Mi imamo pravo: naša autonomija, sloboda, nije iluzorna, ona je stvarna.

Međutim ona je dar Božji. On je dao nama nas same. Ali je dao i autoritet nad nama, stvarajući nas, *nostris juris*, svojim gospodarima, slobodnima i odgovornima, ali nije mogao ustupiti svoga vlastitog prava nad nama.

On to nije mogao i to ne zbog nemoći sa svoje strane ili zbog lakomstva ili sebičnosti, nego zbog naše nesposobnosti. Jer ono, što bi bilo "oduzimanje" od Boga prema svome stvoru, bilo bi za ovoga "povratak u ništavilo": *In ipso enim vivimus, movemur et sumus*. U njemu i po njemu, to je samo milost postojanosti Boga u nama, svojom djelatnošću i vječnom prisutnosti u nama, kao uzrok našeg postojanja i našeg djelovanja, da živimo i da se mičemo i da jesmo... Neprestano dotjecanje njegova Dara postojanost njegova htijenja čini da mi opstojimo.

Ne mislimo ovdje da je naša ovisnost o Bogu korijen ili izvor našega bića, a još je gore to što smo poučeni o toj ovisnosti a vrlo smo daleko od toga da je priznamo, da se radi nje veselimo i da je slavimo, da je primamo kao najdublji znak Božje ljubavi prema nama, većina ljudi je zabacuju, proklinju, niječu. U svoj mjeri, koliko im je moguće, oni nastoje pobunom i grijehom izuzeti se od toga.

Podložnost, koja nameće njihovu djelovanju ovisnost svoga bića, odbacuju kao neopravdano i nepodnosivo miješanje u svoje poslove, i svojom pobunom, duhovi koji se proglašuju jako ispravni, sastavljaju propise svoga oslobođenja! Nije li to besmisleno? Tko se u stvari može izuzeti od zakona svoga bića i svoga djelovanja, a da ne dovede u pitanje uspjeh tog djelovanja i samu postojanost svoga bića?

6. Franjo, sam, čim je shvatio radosno prihvaća svoje stanje stvorenja, njemu je to velika čast, vrlo velika u sigurnosti sve darežljivosti, sve rasipnosti svega Božjeg zadovoljstva.

"Bože moj, kao da kazuje, ja Tebi dugujem sve, bez Tebe sam ništa, ne mogu ništa biti; i bez Tebe ja neću biti ništa, niti moći nešto, htjeti ili činiti. Tebi iskazujem potpunu pokornost i odvratanje od svega što si mi darovao: moje tijelo, moju dušu, moj duh; svu djelatnost, sve nade, sav život, jer je sve tvoje; sve primam od tebe, ne mogu se njima služiti niti ih upotrebljavati osim tvojim dopuštenjem, kao što ih i posjedujem samo kao Tvoj dar."

"Ali, sve to što čini da sam to što jesam, što Ti hoćeš da budem, nisam molio od Tebe, Ti si mi sam dao. Ti si me poslao u tu opasnu i uzvišenu pustolovinu, u tu smrtno opasnu pustolovinu postojanja, micanja, življenja. Zato me drži! To je Tvoja stvar! Ti me moraš, jer si me stvorio, podržavati u postojanju, opskrbljivati me zrakom, svjetlom, hranom, odijelom, stanom i jer je tijelo vrednije od odijela i duh vredniji od tijela, i duhovna hrana vrednija od one za tijelo, Ti moraš providjeti potrebama moga ljudskog djelovanja i znam da mi ništa neće nedostajati."

"Ti Oče, koji si me predodredio u svome Kristu, moraš ostvariti u meni i po meni moju svu sudbinu. U ime Tvoje dobre inicijative, slobodne i za mene neizbježne, neoprostive, moraš mi dati milost i slavu. Ja ovdje računam oslanjajući se jedino na planove Tvoje ljubavi."

7. U kojoj metafizičkoj dubini je ukorijenjeno i opravdano franjevačko siromaštvo? Jesam li vam uspio pribaviti dokaze ili barem dao osjećati utisak? Ne radi se više o igri trubadura, fantaziji estete, niti o razmišljanju mislioca, čak ni o zaključku askete.

Mi smo usred kršćanskog shvaćanja da gledamo filozofski na svemir, na sav fizički i duhovni red, čak usred religije, u srcu odnosa čovjeka prema Bogu.

Franjo je utonuo u taj ponor svom svojom vjerom, svom svojom ljubavlju. Jer Bog, kome se on tako spremno otkriva, nije razumna bitnost, apstrakcija filozofa ili učenjaka, to je živi Bog, Bog Isusa Krista, Otac, čije ime nosi cijela porodica na nebesima i na zemlji (usp. Ef 4,13). Njegova svijest da ima udjela u biti, u naravi, u djelatnosti Božjoj,

jest svjedočanstvo dobiveno po Duhu Svetome, i da svjedoči Duhom Svetim svom duhu vlastito porijeklo i porijeklo svih stvorova. Otkrivajući svoju ovisnost, prihvatajući svoju potrebu, ispovijedajući svoje siromaštvo, Franjo osim toga priznaje i opće Bratstvo bića, koja kao i on i s njim primaju od Boga Oca bivstvovanje, kretanje, život, milostinju svoga bitnog siromaštva.

III

8. Hello-le-Voyant je bio iznenađen i zablješten situacijom o Siromahu u knjizi Otkrivenja u Bibliji.

“Kad se spomene siromah, kaže on, dršćite: pojaviće se Bog!” A zašto? Ako ne zbog toga što siromah dovodi do otkrića, da on ni ne sanja prikrivati svoj značaj stvorenja.

Njegov temelj siromaštva obzirom na Boga očituje se u aktualnoj ovisnosti obzirom na bližnjega.

Njegovo materijalno siromaštvo je kao otajstvo sveopće potrebe, koja veže bića s njihovim Tvorcem.

Nemojmo se onda više snebivati nad pažnjama prema siromasima kojih su puni Psalmi i Mudrosne knjige. Ne može se citirati stotine tekstova, ali evo ukratko:

“Siromah je posebno povjeren Božjoj zaštiti - *Tibi derelictus est pauper* - (Ps 10,14). Bog se otvoreno zauzima za njega i siromah se nema čega bojati pred Bogom - *Egenum et pauperem Deus audit, exaudit, adjuvat, sublevat, protegit, curat, benedicit, vindicat, ditat, diligit* - potrebnika i siromaha Bog čuje, uslišava, pomaže, štiti, oslobađa, ozdravlja, blagoslivlje, osvećuje, obogaćuje, Bog ih ljubi!”

Evo kako se, čitajući stranice gdje su navedene te riječi, ocrtava i precizira pred našim očima lice Onoga koji zaslužuje naklonost, pažnju, potpunost Boga Oca: onaj koji nas je opominjao da ćemo na sudnjem danu biti suđeni po našem ponašanju prema siromahu, bijedniku, potrebnome, jer će reći:

“Bio sam gladan, bio sam žedan, bio sam gol i stranac, bolestan i zatvorenik, ono što ste učinili najmanjemu od moje braće meni ste učinili, ono što ste odbili dati mu, to ste od mene ponovo uzeli.”

Siromah, to je Isus Krist!

9. Na drugom mjestu smo razmišljali (Razmatranja o Isusu Kristu), kako je doista u prvom času svoga postanka Bogočovjek Isus Krist vidio sebe sasvim i potpuno ovisna od svog Oca, ali obogaćena i ispunjena a da nije imao nikakve zasluge i da nitko drugi za njega nije mogao zaslužiti, odgovorio na veliku darežljivost Božju potpunim darom i odricanjem svog stvorenog bića volji i brizi Božjoj; i još više da bi oponašao Božju darežljivost prema sebi, odrekao se povlastica i nepovredivosti da bi se uzašao po Riječi slagalo sa svetom čovječjom naravi, da bi mogao trpjeti i umrijeti za naš spas. Razmotrimo i to da je samo Bogočovjek mogao izvršiti odricanje sebe do odreknuća, da tako kažemo, na pravo svoje osobnosti u korist Boga, u drugoj osobi Presvetog Trojstva...

Možemo dakle reći: Siromah jest Isus Krist - *qui cum esset dives, propter nos egenus factus est, ut illius inopia divites essetis* - bogat kao što je bio, postao je zbog nas siromah, da bismo po njegovu siromaštvu postali bogati...

10. Tko nam kaže da je Franjo u svojoj ekstazi bio uzdignut do toga da vidi tu tajnu? On ne. Ali, tko se usuđuje pobijati tom istom čovjeku, koji očituje svim svojim vjerskim shvaćanjem silnog genija okružena sjajem Duha, pobijati ga da je znao i razumio ono što su njegovi učenici razumjeli iz njegovih pouka i zaključili iz njegovih primjera?...

Vidio je Isusa Krista siromašna i slijedio ga je.

Čuo je riječi Isusa Krista: - *Quaerite primum regnum Dei et omnia adjicientur vobis*
- Tražite najprije Kraljevstvo Božje, sve drugo će vam se nadodati, sve druge stvari koje su vam potrebne, hrana, odjeća, stan.

Vidio je primjer Apostola: - *Ecce nos reliquimus omnia* - Sve smo ostavili da bismo te slijedili, čuo je Petra, njihovog vođu ponavljati sa psalmistom: Bacite na Boga brigu za vaš život i on će se brinuti za vas.

Ovo bi bilo dosta da on prigrlji siromaštvo, da se odijeli od svega što bi mu moglo otežavati u progonstvu i traženju. S druge strane ipak je opazio da je pravo i istinsko držanje stvora prema Bogu:

poniznost, koja ga osiromašuje,

povjerenje, koje ga obogaćuje.

Bog časti onoga, koji se u Njega pouzdaje.

O tome stavu poniznom i pouzdanom, ozbiljnom i blagoslovljenom, možemo naći još jedan primjer nakon onoga koji je dao Isus, naime, u Mariji, Majci poniznih i Majci siromašnih; promatranje njezinog Magnificat-a nam pokazuje zanos njezina siromaštva i poniznosti.

Ali zadovoljimo se danas onim što smo razumjeli i okusili od njezina Sina Isusa i njezinog sluge Franje. Odlučimo slijediti te primjere: biti siromašni pred Bogom u ovisnosti i oskudici, ali obogaćeni poniznošću, odricanjem, nepokolebivim i pobjedonosnim povjerenjem. Jer, što ima siromah više od drugih, ako ne to da žuri tamo gdje zna da je Život? Amen.

IV. SIROMAH PRED LJUDIMA

Ponizno moleći govori siromah,
a grubo odgovara bogataš.
(Izr 18,23)

1. Dojmljiva izreka. Ona nam daje vidjeti dvije osobe i njezina je latinska jezgrovitost neprevodiva od riječi do riječi.

Loquitur pauper, siromah govori; glagol *loqui*, govoriti, jeat najjednostavniji, najviše upotrebljavan i najopćenitiji u rječniku.

Effatur dives, glagol *effari*, izraziti, izgovoriti misao ima svečan smisao pa čak svet smisao kad se kaže: *effatus* - posvećen molitvama proroka; *ad effandum templum*, da se posveti hram; imenica odgovara *effatum*, označuje misao, načelo, nebesko proročanstvo...

Siromah govori *cum obsecrationibus*, on se zbunjuje u isprikama, molitvama, zazivanjima.

Bogataš odgovara svoj tvrd odgovor kruto s visine, grubo.

Vidi se skroman siromah, stisnutih ramena jedva se usuđujući podići oči prema onome koga moli, a bogataš oholo gledajući, nenasan sa svoje visine, prezirno, moglo bi se reći ne prirodno moli...

Premjestite sliku na religiozni plan i odnose čovjeka prema čovjeku, na odnose čovjeka prema Bogu, smjestite dvije osobe u hram i odmah ćete ih prepoznati:

“Dva čovjeka uđu u hram da se pomole, jedan farizej a drugi carinik. Farizej stade te poče ovako moliti u sebi: ‘Bože, zahvaljujem ti što nisam kao ostali ljudi: razbojnici, nepravednici, preljubnici ili kao i ovaj ovdje carinik’... A carinik, ostajući daleko, ne usudi se ni očiju podignuti prema nebu, već se udario u prsa i molio: ‘Bože, smiluj se meni grešniku!’” (Lk 18,10-13).

Već smo u posljednjem razmatranju govorili o držanju siromaha pred Bogom kako nam objavljuje sveti Franjo, ovdje se radi samo o odnosima siromaha prema bližnjemu i mi se sjećamo još na jednu epizodu iz života našega Oca da živi po planu ili bolje ako hoćete slikovito, naših refleksija o materiji.

2. Dozovimo si u pamet scenu koja se odvija 16. travnja 1207., u dvorani za audijenciju biskupa pred Asižanima, privučnim sablazni između Franje i njegova oca Petra Bernardona te biskupa Guida Secundi.

Pozvan od svoga oca na sud pred prelata da ondje odgovara za svoje ponašanje, za svoju rasipnost i da prestane s tim ludostima kako ih je nazvao Bernardone ili da se odrekne baštine od oca, Franjo položi pred noge svoga oca sve što je od njega imao, pa čak i svoju odjeću, zatim poviče pred prisutnima zanesenima njegovim činom:

“Do sada sam zvao Petra Bernardona svojim ocem, danas se odričem svih njegovih dobara. Odsada neću više govoriti: Moj oče Petre Bernardone, već: Oče naš koji jesi na nebesima!”

I

Ovo Franjino odricanje koje se odnosi na zemaljska dobra, njegovo predanje Onome koji mu je dao postojanje, život, njegov poziv na vječno blaženstvo, mora mu odsada dati sredstva da sačuva svoje biće, da uzdrži svoj život, dovrši svoju sudbinu, tojest u logici njegova držanja prema Bogu kako smo ga mi shvatili; ta činjenica ništa ne dodaje našem “razumjevanju siromaha” (Ps 41,1), osim konstatacije da je Franjo žurio izvesti praktično ono načelo što ga je primio od Boga.

Ono što moramo naučiti, što je predmet sadašnjeg našeg razmatranja jest sredstvo kojim Bog ispunjava dar, koga je slobodno ugovorio prema svome stvoru, to je ono isto što nam pokazuje rasplet drame, koju nam prikazuju životopisci Sveca.

3. ...”U znak potpunog Franjina odricanja, nastavljaju pripovjedači, biskup Guido odgovori: siđe sa svog prijestolja, pokrije gola mlada čovjeka okrajkom svoga plašta i uzme pod zaštitu Crkve, dade mu hranu i odijelo...”

“Gospodin je moja baština i hrana,
On će mi obnoviti baštinu
napuštenu iz ljubavi prema Njemu”.

(Ps 15,5)

Bog ispunjava svoj dar prema siromahu svojim sažaljenjem i ljubavlju bližnjega.

Ovaj Franjin postupak je sakramentalno ponovljen po svima onima koji se, u crkvenom ili monaškom redu, odriču svijeta da bi se dali Bogu; taj stih 15. Psalma, kojim smo podcrtali taj događaj, jest točno izražen kao izraz “obećanja” uzajamna između Boga i onih koji se predaju njegovoj službi. Gesta biskupa Guida, liturgijski u obredu primanja klerika u Gospodinovu baštinu, postade doista proročanska obzirom na Franju i njegovu porodicu.

Taj je postupak prorekao i oslikao, osimbolizirao pružanje pomoći koju Crkva odonda daje svojem sluzi i njegovu trostrukom potomstvu, pomoć koja nije uskraćena tokom sedam stoljeća kroz kojih je prošao franjevački Red i koja je pomogla tome Redu da ostane i da radi i da pruža Crkvi za uzvrat velikodušnu službu svetosti, apostolske revnosti, nauke, krvi prolivene za svjedočanstvo Isusa Krista.

4. Da kažemo samo onako usput, a to nas uostalom neće udaljiti od naše teme, da se Franjo i njegovi nisu mogli okoristiti darežljivošću Crkve - ova riječ tu označuje kršćanski narod i njegove pastire - zbog njihova siromaštva i prosili su u razmjeru sa svojim siromaštvom.

Blistanje Reda, po njegovu trostrukom djelovanju, po svetosti, po apostolatu i po nauci je uvjetovano njegovim prianjanjem uz siromaštvo, njegovim štovanjem i ljubavlju koja izlazi iz siromaštva.

To znači da je trostruka franjevačka obitelj plodna u svecima, apostolima, učiteljima, jer pouzdajući se sasvim u Boga prihvaća nestalnu egzistenciju siromaha u ovisnosti i nevolji (kao što smo rastumačili). Nasuprot, u razdobljima u kojima pod pritiskom okolnosti, po primjeru drugih redovničkih obitelji, franjevačke obitelji nastoje se nastaniti, snabdjeti se, da odbiju ovisnost i bijedu, one propadaju.

Ne na način da prestaju davati vrijedne osobe pa čak i slavne po svetosti njihova primjera, po plodnosti njihova djelovanja, po ispravnosti nauke..., ali to su pojedinačni slučajevi a ne opće i divotno cvjetanje serafskog stabla.

Kaže se da je Krist napustio Red djelovanju ljudskih sredstava i time mu oduzeo božansku rasipnost prema siromasima.

Dakle, ljudska sredstva, bogatstvo, znanje, industrija, sposobnost u radu i utjecaju, koji bi mogli dostajati i koristiti drugim Redovima koji se po Božjoj providnosti i zakonitu pravu osnivaju na njima, beskorisni su tom franjevačkom Redu, čiji poziv je siromaštvo ne samo doslovno nego i duhovno.

Izložiti ovdje povijest Reda ma i ukratko bilo bi nemoguće i nezgodno, uostalom za vrijeme koje je slijedilo poslije francuske Revolucije i djela - koja su duhovna djela - nisu sva ni dobro poznata. Ipak je potvrđeno da su velike epohe Reda 13. stoljeće, svršetak 15. stoljeća, obnova u prvoj polovici 19. stoljeća bila razdoblja žarkog i dragovoljnog traženja Siromaštva.

Recimo još da se toplodno stanje Reda pojavljuje najvidnije kod Klarisa: manje obvezane u potrebama i nagodbama djelovanja nego što je to život Manje Braće, njihov

samostanski život im pruža mogućnost siromaštva mnogo strožu i čišću. Uspjeh kod njih potječe od odricanja.

Ono, dakle, što je istinito u tijelu Reda to je po njegovim članovima: veliki sveci, veliki propovjednici i misionari, veliki učenjaci bili su veliki siromasi.

Još jednom, oprostite mi da ne navodim niz imena i datume da njihova neizbježna suhoparnost ne oduzme sav interes i dokazno djelovanje. Poznajete divnu i neiscrpivu knjigu P.Gemelli: "Franjevaštvo", u njenom francuskom prijevodu naslovljenu: "Poruka sv.Franje modernome svijetu". Potražite tamo u drugom dijelu, koji je povijesni, imena i djela a u trećem psihološkom, ideje koje ja ovdje navodim sasvim jednostavno.

A ja se vraćam svom predmetu.

5. Pitali bismo se, kojim putem se Bog rješava duga ljubavi prema svome stvoru koga je slobodno ugovorio stavivši u biće život, veličanstvenu sudbinu, no čija veličanstvenost sama dopušta pogibao ovdje porgiješiti, jer taj stvor odbacivši svu brigu u svoga Boga i Oca, silno se privezuje na njega da bi ostvario svoju namjeru?

Mogli bismo najprije odgovoriti izvještajem činjenica upirujući na Isusa Krista našega Gospodina, koga je uzdržavala milostinja grupe žena (Lk 8,3) i Apostole, koje su pomagali prvi vjernici, zatim na pouku Božanskog Učitelja praktično primjenjenu od Apostola koji smatraju ovu pomoć kao pravo njihova djelovanja (Mt 10,10) radnik je dostojan svoje plaće (2Kor 9,7).

Napomenuo sam vam prema našem predmetu, našega Oca simbolično okružena brigom asiškog biskupa. Svakako nije Franji izbjegla prilika da svečano izreče svoju misao o tom predmetu.

Ovdje dajem riječ sv.Bonaventuri, zadovoljavajući se prevesti što je napisao u svom velikom životopisu svetoga Franje (Legenda maior, cap.3, n8-10).

(Sveti Franjo se vratio u Rim sa svojih 12 prvih drugova da primi od Pape Inocenta III. odobrenje svoje Regule i svoga života). Namjesnik Kristov promatrajući divnu čistoću srca Božjeg čovjeka, čvrstoću njegovih nakana, vatrenu gorljivost njegove volje, osjećao se sklon dati mu svoj pristanak. Ipak ju je odgodio, jer je znao da će većina kardinala sumnjati u taj način života, u tu novotariju, a u svakom slučaju su ga ocijenili kao da je iznad običnih ljudskih snaga.

Okrenut prema Franji, reče mu: "Sine moj, moli Krista da nam po tebi dade upoznati Njegovu volju, kako bismo upoznavši je, zasigurno mogli u potpunoj sigurnosti dati tebi našu potvrdu".

Službenik Božji, utekavši se molitvi doista dobije objavu što mora govoriti izvana da bi Papa bio uvjeren iznutra.

On izreče priču o kralju koji je u pustinji zaručio lijepu i siromašnu ženu, imao je mnogo djece s njom i sva su bila jako slična ocu, pa ih majka pošalje na njegov dvor gdje su bili prepoznati i primljeni s pravima prema svom porijeklu.

Dodao je kao tumačenje: ne treba se bojati da će propasti od gladi sinovi i nasljednici vječnoga Kralja, koji su mu rođeni krepošću Duha Svetoga po sličnosti na Isusa Krista, jer siromašna Majka, koja ih je rodila jest evanđeosko Blaženstvo siromaštva, koje duh podjeljuje učenicima nebeskog Kraljevstva. Ako je Kralj toga kraljevstva doista obećao vječno kraljevstvo svojim sljedbenicima, koliko više će im pomoći u vremenitim dobrima, koje obilno i obično podjeljuje zlima kao i dobrima!

Dokaz je bio neoboriv, nije bilo druge nego da pred papinskom kurijom primijeni evanđeoska pouka kako je donosi sveti Matej u Govoru na Gori (Mt 6,25-34). Franjo je u bistrini svoje vjere čitao odgovor na postavljeno pitanje.

6. Bog odaje čast svojoj riječi i povjerenju siromaha po samilosti i ljubavi prema ljubavi.

On šalje drugim ljudima, kojima je u istom smislu povjerio posjedovanje i upravljanje zemaljskim dobrima, svoju skrb prema siromahu.

II

Zemaljska dobra bilo koje vrste nije li stvorio on, razdijelivši ih svakome prema svojoj volji (1Kor 12,11; Mt 25,14) podijelivši jednome izobilje i raskoš, a drugome ugodnost i taštinu, ostvljajući napokon ovima posljednjima koji su njegova prva djeca i njihova braća, siromaštvo, oskudicu i bijedu...?

Dodajući k tome kao povlasticu uživanje i vlasništvo dobara koji mu ne prestaju pripadati, izgubi mogućnost da ih optereti s obzirom na one koji su osiromašeni, nametom, daćom, uživanjima, kojim imenom hoćemo nazvati ta počasna prava, tu cijenu siromašnih?...

Posjednici, koji odbijaju ili zanemaruju izvršiti tu obvezu, smanjiti zalihe u spremištu koje im je dopustio imati njihov Božanski Tvorac, u korist siromaha, ne čine li oni dvostruku grešku, grešku glede pravednosti prema Bogu i grešku u ljubavi prema tim potrebnicima, siromasima?

7. Velika pogreška po svojoj naravi, grijeh, koji može ići sve do zločina, po svojoj težini i svojim posljedicama, za koji sveti pisac nema dosta velikih prokletstava, dosta vatrenih anatema:

“Blago progutano mora izbljuvati.
 Bog će ga istjerat njemu iz utrobe.
 Vratit će dobitak ne okusivši ga,
 neće uživati u plodu trgovine.
 Jer je sirotinju gnjeo i tlačio,
 otimao kuće koje ne sazida,
 jer ne bješe kraja požudi njegovoj,
 njegova ga blaga neće izbaviti.
 Jer mu proždrljivost ništa ne poštedi,
 ni sreća njegova dugo trajat neće.
 Sred izobilja u škripcu će se naći,
 svom će snagom na nj se oboriti bijeda.”
 (Job 20,15.18-22)

Nije ovdje mjesto da nabrajamo prijeteće Proroka, niti izlažemo zašto Oci i Naučitelji postavljaju taj grijeh među neoprostive. Ukažimo samo na onu točku koja se odnosi na naš predmet: nikakvo istinsko pravo - *jus in re* - ne dopušta pravo siromaha na bogataševa dobra. Siromah nema pravo koristiti se pravdom, on može sam pobuditi naklonost, moliti milost ovlaštenika Božjih kao nezasluženo dobročinstvo, možemo reći hipotetično da zaziva milosrđe. Tako se razlikuje Kristova nauka od nepravednih zahtjeva komunizma. Zakonitost oduzetog vlasništva je sporna. Bog priznaje svakome pravo mirno uživati plodove svoga rada ili proizvodnje i predati ih svojoj djeci. Ako su dobra bogataševa opterećena na račun siromaha - što se nekada zvalo kršćanski Božja stvar - to jest obzirom jednoga prema drugome, ali ne u mržnji, bogataš je isto tako Njegovo dijete kao i siromah. On doista hoće olakšati neizbježivu bijedu, ali ne promijeniti je nasilnim prisvajanjem stečenih dobara.

Istina je da duh, izvan sebe od želje za izjednačenjem može ovdje pitati zašto je bijeda neizbježiva i zašto će uvijek, prema riječima samoga Gospodina, biti među nama siromaha?... To je tako kao da pita Gospodina zašto je htio dopustiti da svijet bude stvoren tako kao što jest. Dopustićete da iskažem priznanje Njegovoj Mudrosti, Dobroti i Svemogućnosti, da otklonim dužnost odgovoriti i da prihvatim takve kakve ih je On stvorio, nastavim moj skroman i shodan predmet.

8. Nikakvo pravo nema siromah na bogataševa dobra, siromah ostaje ovisan o onome koji ga pomaže u njegovim potrebama i ublažuje njegovu bijedu. Ta ovisnost odlučuje o siromahovu držanju prema bogatašu.

Bogataš se može oholo izgovarati, surovo zapovijedati, provoditi svoju volju nad bićem koje mu služi, siromah može uzvratiti samo molitvom da mu se pomogne.

Siromah treba sve i do svega dolazi teško, postaje biće koje se prilagođuje, mirno i skromno.

III

“Savjetujem, opominjem, propovijedam svoj mojoj braći u Gospodinu Isusu Kristu, kad dođu među ljude, da se ni s kim ne prepiru ni ne svade, da ne sude druge, da budu blagi, mirni, skromni, puni dobrote, čednosti, govoreći pristojno, svatko kako može...”

Ovakve zakone stvara sveti Franjo u Pravilu za svoju braću u 3. poglavlju nazvanom: “Kakva moraju biti braća među ljudima”.

U prvotnom Pravilu (1210-1221), jako raširenom, već su se nalazile te opomene, ali se izbjegavao zapovjedni ton (p.V.), oholost, uobraženost (XVII,II,X.) da se pokažu dobroćudni sa svim vrstama ljudi, siromasima, gubavcima, kradljivcima, razbojnicima...

Ovi savjeti su već u logici položaja siromaha, riječi govore same za sebe. Jedna jedina karakteristika traži objašnjenje: *mansueti, sint mansueti et humiles*.

Pridjev *mansuet* ne postoji više u našem rječniku, pa smo ga preveli: pun blagosti i poniznosti. Dakle blagost, *mansuetudo* znači: naviku biti vođen za ruku, vođen, a to jest blagost i prijaznost pitomih životinja suprotno ponosu i okrutnosti divljih životinja.

“*Et Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam*” (Jer 12,19), govori po svom proroku, Božansko Janje blago i krotko, koje se daje voditi na klanje. Divite se opet kako se Isus pojavljuje u svim zavojima Franjine misli. Franjo ga je vidio u njegovoj blagosti i dobroti, primio ga je i dao kao uzor svojoj djeci.

9. Zapazite također kako sveti Franjo ne predlaže svojoj braći kao ponašanje popuštanje.

Popuštanje je znak osobe koja se snizuje niže od sebe. Siromah se ne može više spustiti, jer je već sasvim nisko, *minor*, manji od onoga koga moli, on se svojevolumno umanjio.

Franjo je stavio cijelu svoju dušu i sve svoje primjere u te savjete i opomene. Mi ćemo produžiti, bez sumnje korisno ovo razmišljanje, pripovijedajući epizode iz njegova života, koje će ga ilustrirati. Navedimo neke naslove:

“Razbojnici od Mont Casala i naređenje gvardijanu da popravi svoju neljubaznost” (*Speculum perfect,66*),

“Gubavac” (*Fioretti, XXV,act.28*),

“Biskup od Imola” (*Celano,II,147*),

“Zao svećenik iz Lombardije” (*Etienne de Bourbon, Anal.313.*).

Sjetimo se još njegove poniznosti, njegove dobroćudnosti, ugladenosti i uslužnosti prema svima, bez sumnje malima ali i s moćnicima svijeta i Crkve. Uostalom, dovoljno nam je poznato, Franjo nije izmislio takvo ponašanje, ono je evanđeosko, takvo je našega Gospodina Isusa Krista u njegovu cijelu životu, u njegovoj mucu i smrti, u njegovoj Euharistiji. Jer siromah, to je Isus Krist.

10. Dakle, siromaštvo o kojem se radi, koje smo prikazali po ovisnosti i odricanju i koje je po P. Gemelliju siromaštvo želje, siromaštvo prvog Blaženstva, to je duhovno siromaštvo.

Ono nije materijalno suprotno materijalnom imetku, posjedovanju i uživanju zlata i novca, zemlje i kuća. Same opomene svetoga Franje i njegovi primjeri pokazuju da je moguće biti jako siromašan usred bogatstva o jako bogat usred priljave bijede.

Posjedovanje sebe, lakomost za sebe, uživanje sebe, obilje sebe, evo pravih neprijatelja siromaštva Kristova i svetog Franje, jer, Svetac kaže, uzalud se lišava zemaljskih dobara onaj koji je zadržao zalihu vlastite volje.

Osim ako je uvijek bogat s nekoliko siromaha, čak i u siromaštvu se može imati više kreposti, svetosti, mudrosti od onoga drugoga, a ovaj ih treba, dok on sam ima talenat koga mi trebamo i koga nam on može udijeliti. Dobrota Božja tako dijeli darove i dobra među svoju djecu da bi si međusobno pomagala i da nitko ne bi bio prikraćen blaženstva milostinje i siromaštva.

“Kad postoji dobra volja”, kaže sveti Pavao, “ona je ugodna po onome što tko ima, a ne po onome čega stvarno nema. Nije nakana da se drugima pomogne, a vi zapadnete u nevolju, već da bude jednakost: u sadašnjoj prigodi neka vaš (zemaljski) suvišak priteče u pomoć njihovoj oskudici, da bi i njihov (duhovni) suvišak pritekao u pomoć vašoj oskudici, kako bi zavladała jednakost prema Božjoj riječi” (2Kor 8,13-15),

Dakle, sredstvo za takvo postizanje razmjene i uspostavljanje jednakosti nije nasilje koje otima niti lakomost koja zadržava, nego poniznost, koja združena s molitvom, milost udružena s pobožnošću, Božanska dobrota koja se slijeva na svakoga, jer onaj koji je među vama najveći (major), neka se učini manjim (minor) i neka služi (usp. Lk 22,26).

11. Zaključak. Čini se da je sada najpotrebnija krepost među ljudima baš ta krepost siromaštva, ona se suprotstavlja i liječi bez nasilja i nepravde: egoizam, sebičnost bez srca, požudu bez uzda, oholost zavist, mržnju, jer siromaštvo može lako odstraniti zlo, oduzeti bogatstva i ne zasititi siromahe, izjednačiti ljude u bijedi i poniženju, ali ne graditi grad na njegovim naravnim temeljima, nego na pravdi i dobrohotnoj ljubavi, na uzajamnom povjerenju i međusobnom poštovanju.

“O Franjo, patrijarhu siromaha, usadi u srce svoje djece triju Redova ljubav prema tvojoj Gospođi Siromaštini, kako bi živjeći uvijek u ovisnosti i neimaštini dijelili bogatstva svoga Učitelja, Uzora i Spasitelja Isusa Krista, koji se bogat, kakav bijaše na nebu, učinio za njih na zemlji siromašan, siromašan Sin, siromašne Majke”. Amen.

V. SIROMAŠTVO PRED STVARIMA

Sam Duh svjedoči zajedno s našim duhom da smo djeca Božja. Ako smo djeca, onda smo i baštinici: baštinici Božji, a subaštinici Kristovi - ako zbilja (kao što jest) trpimo s njim - da s njim budemo i proslavljeni.

Držim, doista, da patnje sadašnjega vremena nisu dostojne usporedbe sa slavom koja će se objaviti u nama. Ta cjelokupno stvorenje ustrajno iščekuje ovo objavljivanje sinova Božjih - stvorenje naime bijaše podvrgnuto ispraznosti, ne svojevoljno, nego od onoga koji ga podvrgnu - u nadi da će se i samo stvorenje osloboditi ropstva raspadljivosti da sudjeluje u slobodi slave djece Božje. Uistinu znamo da sva stvorenja zajedno uzdišu i da se sva skupa nalaze u porođajnim mukama sve dosad. No, ne samo ona već i mi koji imamo prve plodove Duha, sami u sebi uzdišemo ustrajno iščekujući posinjenje: otkupljenje našega tijela... (Rim 8,16-23).

1. Tko se može hvastati da razumije u njihovu punom smislu te riječi sv. Pavla?... Čak i među onima koji se nisu ozlojedili na ovaj dugačak navod, koliko će se od njih naći da su prodrli u njihovo značenje, ne logičko i gramatičko, nego stvarno i životno? Tko primećuje stenjanje prirode koju mi nazivamo nijemom i tko daje smisao tome stenjanju, smisao strašnom pozivu, velikoj želji za oslobođenje?...

Apostol razdire svetootajstveni zastor koji otima tjelesnim očima tajnovito naličje vidljivog svijeta, i daje nam naslućivati nedokučivu dubinu, veliku stvarnost, mnogo potresniju od spoljašnjosti među kojima živimo.

Mi nenadano naslućujemo postojanje neopaženog reda, nepoznatog, stvari koje prelaze na sve strane u kojima mi živimo. Isto tako kao što nam korisni djelić našeg sunca sakriva po danu nebrojen i drhtav sjaj zvijezda, koje ipak nastavlja ispunjati prostor bez kraja, tako naša ljudska dnevna aktivnost primjenjena na interese našega spasenja i našeg posvećenja sakriva našoj vjeri uzajamnu odgovornost naše sudbine, vezane za sudbinu svemira, a ta nas dužnost veže i vodi, slobodna duha kao što materijalno tijelo okretanja našeg globusa među zvijezdanim okretanjem.

Sveti Augustin poučen Platonom sluša u tišini Noći Hostije metaforičku harmoniju svijeta. Psalmist poučen svojim srcem sluša pjevati nebesa slavu svoga Gospodara, ponavljaju iz dana u dan, iz noći u noć.

2. Ali tko čuje krik boli stvora, žestoka u svojoj tamnoj ali ispravnoj savjesti, obrnutoj u svom pokretu prema svom Stvoritelju?...

Tko osjeća pobunu da napusti uzaludnu fantaziju, pokvarenu strast, nisko zadovoljstvo, razvrat čovjeka, dobra i snage koje je primio od Boga da mu uzvрати hvalom i slavom?...

Tko ga čuje jecati kao majku videći se prokletom u sudjelovanju u kazni od svog nevjernog Kralja (čovjeka), pokrivši se poteškoćama i trnjem, otvrdnuvši svoje tlo pod motikom, uskraćujući mucu njegova neposlušna Gospodara (čovjeka) jutarnju rosu i podnevnu vrućinu?... umnažajući muke i iskušenja njegova palog svećenika (čovjeka) umjesto da mu pruži radosno i plodno Kruh i Vino, tvar Žrtve?

Čije je srce dovoljno čisto, uho dosta prazno uzaludne zaglušujuće buke žarke čovječje želje i strasti?...

Srce siromaha, uho siromaha.

Sveti Pavao shvaća, čuje i razumije sveopću tjeskobu stvora. Ha! Grčka mudrost ga ne obmanjuje sa svojim shvaćanjem svijeta zgusnuta u nepromjenjivo savršenstvo ideja i oblika, ili onim što mi zovemo Dobro i Zlo, što su samo elementi vječne harmonije... Nasuprot, svuda vidi originalno i sveto Božje djelo i po njemu ostvareno u

njegovu Kristu, poremećeno i okaljano nevjerom, neposluhom i grijehom čovjeka, zahvaćen prokletstvom i nemoći pokoren protiv svoje volje neredu, prikazujući samo izgled pokolja, krvoprolića, pobjedonosnog divljaštva na ruševinama Božanskih planova.

Ipak, on također zna da je Krist došao, da je očistio sve stvari, one zemaljske kao i nebeske, pomirujući ih s Bogom u svojoj Krvi, i da je Njegova zadaća njihova obnova, njihovo ponovno uspostavljanje, njihov dovršetak u Njemu, radi čega je Pavla pozvao u apostolat i evanđelje.

I

3. Do koje mjere ulazi Franjo, što se tiče te doktrine, u misli, želje, osjećaje sv. Pavla?

Zna se da je Franjo neumoran čitalac Poslanica i iz njih zadržava u svom vjernom i plodnom pamćenju pouke i da njegovo poznavanje mudrosti sv. Pavla nije toliko literarno i knjiško, nego usvojeno, djelotvorno i živo. Od Pavla je uzeo drago mu geslo: *altissima paupertas*, najdragocjenije siromaštvo (2Kor 8,2).

Zna se također da se gotovo svuda i uvijek, Franjino duhovno iskustvo, njegove ideje, njegovi sudovi mogu izraziti formulama pozajmljenim od sv. Pavla. Naprimjer:

Znam i poniziti se, i obilovati i sititi se i oskudijevati...

Daleko od mene da se hvalim, osim u Križu Gospodina moga.

Nisam naime sudio da štogod znam osim Isusa Krista...

Znakove Gospodina na tijelu mojemu nosim...

Živim, već ne ja...

Meni živjeti jest Krist...

Franjo je sigurno čitao i ponovno čitao te stavke navedene u tekstu Poslanice Rimljanima, korištene u to doba u liturgiji. Nemoguće je da nije u tome bio zadivljen, da nije to često čitao i duboko razmatrao. Možemo li na to pretpostaviti da je njima bio nadahnut u svom odnosu prema stvorovima Božjim? Nije potrebno sada zaključivati. Slijedimo našu misao.

4. Kakav je bio način postupanja svetoga Franje prema neživim i nijemim stvarima?

Sveti Bonaventura je napisao da "" je "Franjo od svakog stvora pravio sebi stepenice za uzdizanje k Bogu".

To korisno uspinjanje čini nam se danas posve jednostavno i možda ne znamo da je franjevačka duhovnost to proširila pod utjecajem tog istog sv. Bonaventure, koji u djelu ""Put duše k Bogu"" zacrtava metodu. Ona je, čini se, u epohi svetoga Franje velika novost, nezaštićena od sumnji.

Osvit dvanaestoga stoljeća, koje je za nas novo doba, podiže se doista iza duge noći stoljeća koja s pravom nazivamo stoljeća željeza. Na ruševinama Karolinškog carstva feudalci su podigli režim - možda neizbježan - brutalan, gdje je snaga krojila pravdu. Ni sama Crkva usprkos nastojanjima svetaca, kojih joj nikada nije manjkalo, nije mogla umaći potrebama tih nasilnih godina, osramoćena nasilnim ispadima vremenite moći, vidjela je narodne mase kako se oslobađaju njezine nauke i njezine uprave, i slijede tobožnje proroke novoga vremena, možda plemenite, ali neznanice i to takva neznanja, koje ih je vodilo u herezu.

To su činjenice nama poznate, životopisci sv. Franje i sv. Dominika su nam ih kazivali, kako bismo razumjeli potrebu apostolata i djelovanja dvaju svetaca među

stanovnicima južne Francuske i sjeverne Italije, gdje su nicali različite sekte, više ili manje srodne Maniheizmu. Maniheizam je proklinjao život i sve stvoreno, koje je proglasio poganim zbog grijeha.

5. Nauka očajanja i prema tome razvrata. Vrlo je stara i prije Manea (umro oko 274), koji joj je ostavio svoje ime. U biti ona se nudi kao rješenje pitanja, bolnog i uvijek gorućeg, o postojanju zla. Hoće to protumačiti po suparništvu dvaju bogova ili principa, jednoga dobra, a drugoga zloga; dobar, stvoritelj duha, zao rušitelj djela prvoga i začetnik materije, tojest zemaljskog svijeta i napose ljudskog tijela.

U taj dualizam, svode se sve teorije, podosta različite, koje su utemeljene na postojanju dvaju počela u sukobu. Nalazi ih se u starim religijama Perzijanaca od kojih se inspirisao Mane, nalazi ih se dalje kroz povijest na kulminaciji srednjega vijeka, u periodu koji nas zanima, i sve do naših dana. Sv. Augustin dao se zavesti neko vrijeme njihovom prividnom lakoćom objašnjavanja. Obraćen, on joj se ne prestaje suprotstavljati objavljenom istinom o jedinom dobrom Bogu, koji podržava, snagom svoje milosti, palog čovjeka po Adamu, ali koji je ostao slobodan i sposoban da se spase.

Oslonivši se na tu istu doktrinu, Koncili i Pape progonili su Maniheizam bez prestanka ga opovrgavajući, pa i anatemama; vladari su ih suzbijali pomoću vojske kao socijalno zlo, jer su razarali porodične i društvene temelje.

6. Međutim, u vrijeme kad su se pojavili Dominik i Franjo, on je još uvijek zavodio neuki puk strogim asketizmom svojih savršenih, a puk je to suprotstavljao lagodnijemu životu klera i redovnika. Osnivači dvaju novih vojski shvatili su da doktrinalnom opovrgavanju treba dodati apostolat i strogu pokoru, i nisu se prevarili. Ali nisu pali u protivnu skrajnost.

I doista, kao što se često događa među ljudima koji se upuštaju u raspravu, otporom protiv prave zablude, pravovjerni reformatori dali su prednost strogom asketizmu, sličnom u praksi onom, kojim su heretici nadahnjivali svoje zablude.

Bez sumnje oni su priznavali božansko porijeklo materijalne prirode, ali su je smatrali opasnom, i najbolje što se može učiniti jest, prema njihovom osjećanju, da se što više uzdržava od uživanja.

Nepovjerenje i drhtav rezime asketizma tih stoljeća kao što dokazuju spisi, koji su nam se sačuvali. Da se izbjegne tome da se padne u zamku koju je na sve strane sakrio zao duh pod izgledom stvorova, pobožna duša mora biti slijepa, gluha i neosjetljiva. Sveti Bernard sam zna prirodu kao takvu kojoj treba okrenuti leđa, umrtviti osjetila, svijet postoji samo kao okvir njegove djelatnosti ili kao simbol nebeskih dobara.

Neke razlike, koje su u teoriji pokretne, vidimo s dvije strane, pravovjerne i krivovjerne, čiste, uzdržavajući se od stvari, odbijajući svako veselje, pa i nevino.

7. Međutim sveti Pavao je već poznavo ta zastranjivanja i čuvao je od njih svoje vjernike.

On govori Kološanima, u drugom poglavlju:

“”Ta (odreknuća) jesu samo ljudske zapovijedi i odredbe. Ti propisi, istina, imaju neku prividnu mudrost u samovoljnom bogoštovlju, krivom štovanju i trapljenju tijela, ali nemaju nikakve vrijednosti da budu dovoljne tjelesnom čovjeku. “

“Oni (koji ih provode u život) uzdižu se uzaludnom ohološću..., a da ne prionu uz Vođu (Krista) od koga se svako tijelo ... uzdržava i raste umnožavanjem koje mu je Bog dao. “

“Neka vas, dakle, nitko ne osudi radi jela i pila... nije u tome ništa doli sjena stvari koje trebaju nadoći. Ali, stvarnost se nalazi u Kristu... “

I, kasnije njegov učenik Timotej:

“”Duh jasno govori da će se u budućim vremenima... izvjesni prikloniti đavolskim doktrinama, poučeni licemjernim zavodnicima, koji zabacuju ženidbu i upotrebu

uzdržavanja, koje je Bog stvorio da bi ih vjernici upotrebljavali djelotvorno i sa zahvalnošću. Jer sve što je Bog stvorio je dobro, i ništa ne treba baciti što se uzima djelotvorno i sa zahvalnošću jer je sve posvećeno Božjim riječima i molitvom.”

Apostol se ovdje suglašuje s Mudracem:

“”Jer Bog nije stvorio smrt,
niti se raduje propasti živih.

Već je sve stvorio da sve opstane,
i spasonosni su stvorovi svijeta,
i u njima nema smrtonosna otrova.

I Podzemlje ne vlada zemljom,
jer pravednost je besmrtna. “ (Mudr 1,13-15)

II

8. Pošto sve dolazi od Boga po Kristu, sve je dobro, čisto, sveto i posvetno. Ništa nije postavljeno kao zamka ljudski slabocama. Ako je Adamov grijeh podložio stvorenje ispraznosti, milost Kristova, koja se nalazi tamo gdje je bilo mnogo grijeha, učinila je mogućim uživanje u istini i pravdi i tako pripravlja obnovu u prirodnom redu. Dobra, na koja se priklanja grešnik, prezirući Spasiteljevu nauku, su stvarna dobra i njegov grijeh ih ne čini nevrijednima: svako Božje djelo je u sebi dobro i valjano. Ima samo razlika između viših dobara koja su im pretpostavljena, koja ne postaju loša, ali štetna onome koji bi ih nepravedno pretpostavljao: materijalna dobra što se tiče tijela, onima koja se tiču duševnih dobara, časti, ljubavi, znanja, a ova posljednja što se tiče duhovnih dobara milosti i Božjih darova, najjačega uma samoga Boga, vrhovnog Objekta svih zapovijedi. Ali korištena prema svom redu i prema hijerarhijskoj vrijednosti, sve stvoreno je časno i vrijedno štovanja i ljubavi djece Božje.

Sveti Franjo je to razumio. Kad je ostvario Apostolove riječi, na koje smo mi oslonili naša razmatranja, sigurno je imao razloga po kome je sveti Pavao proglasio dobrotu svih stvari i koje se tiču Krista, Vođu, o kome ovisi sve u svom harmoničnom rastenju, u praobliku koji je realnost kojoj je svemir simbol, sjena, znak: jer je svijet uređen po Božjoj riječi i vidljive stvari po nevidljivima (Hebr 11,3). On se također sjeća, uvijek vođen Apostolom (Kol, Hebr, Ef.) tajnovitih prefiguracija svetih Knjiga, Mudrih izreka u poglavlju 8., Mudrosti u glavi 7., koje prikazuju Krista kao zanatliju, redatelja Božjih djela, princip stvaranja i kao dušu svijeta.

U Isusu Kristu Prvorodencu svega stvorenoga on vidi i posrednika rekapitulacije zemaljskih i nebeskih bića, koji po njemu primaju ispunjenje.

9. On se, dakle, osjeća siguran u tom bratskom svemiru!

Ah! Doista! On postizava tu punu slobodu djece Božje prethodnom poslušnošću svih sjetila i svih sposobnosti, on je najprije prakticirao asketizam bez prestanka i bez slabosti, nosio je u svom tijelu poniženje Isusa Krista, on je dovršio sa svoje strane ono što je ostalo da se popuni u trpnjenju Spasiteljevu, ali to nikada nije u duhu nepovjerenja ili prezira Božanskog djela, već u zanosnoj ljubavi koja ga je nosila do sjedinjenja s njegovim raspetim Učiteljem: a ovaj odgovara uz želje svog učenika da mu daje stigme svoje Muke, tijela već skoro uništena, trapljenjem i slabošću.

Tako je siromaštvo postalo njegova odgojiteljica i jamstvo.

Siromah, Franjo ne može ništa izgubiti, ničega se bojati usred stvorova, on više nema želja da što posjeduje, ništa da oduzme na zajedničkom običaju za svoju osobnu udobnost. Tako nije rob ničemu. On je sačuvao slobodu, on ju je sačuvao i obranio, jer se ona pokorava onome koji treba samo potrebne stvari.

On zna da je Sin, baštinik Božji, subaštinik Kristov. U njemu stvorenje ne čeka više uzalud očitovanje djece, ono ne jeca više da postane po njemu pokorno u taštini: naučio je koristiti stvari kao da ih ne koristi, očiju uprtih na uzor svog Učitelja.

On razmišlja o Isusu, Bogočovjeku, primivši mjesto među stvorovima, razgovarajući među ljudima, sličan njima i najmanjima.

10. On ga vidi kako zarađuje kao i drugi ljudi za svoje uzdržavanje, za potrebe porodice, hranu, alat, stvari, koje mu pribavlja zajednička zemlja, udišući zajednički zrak, u zajedničkom sunčanom svijetlu, ali s beskrajnim štovanjem Božanskog djela i individualnom prirodom svake stvari, s mirom i blagošću obzirom na fizičke zakone kojima se obvezuje pokoravati, kad ih ne može podvrgnuti svome autoritetu, čuvajući normalne običaje, ublažene, riješene svega osim potrebnoga za hranu i službu.

Franjo razmatra, on se divi, on se klanja.

Jer u tom skromnom zanatliji on zna da ima Mudrosti, koja je odredila svako biće određujući mu njegovo mjesto, njegovo vrijeme i sudbinu... i Ljubav koja usavršuje njegovu nakanu. On zna da Razum budno bdije na putovima bića sve do Bića i da upravlja Voljom koja vraća stvorove Stvoritelju.

On zna da Čovjek Isus Krist, vječni Sin Oca, Posrednik između Boga i čovjeka, a prema tome Svećenik svega stvorenoga, i kao što je rekao jedan od njegovih teologa Utjelovljene Riječi, veza Božjih djela s Bogom...

Franjo razmišlja, on se divi, on se klanja, on se daje na oponašanje svog Učitelja. Živi Bog među ljudima, podvrgnuvši se potrebama stvari na koje je vezana njegova Moć, Mudrost i Dobrota s bićem, gibanjem, životom... siromaha među siromasima... *Propter nos egenus factus est cum esset dives.*

Njegova vjera se raspaljuje u divljenju, štovanju, podložnosti, obzirom na tu manifestaciju svojstva Stvoritelja, tojest stvaranja, u njegovoj složenosti i u njegovim zakonima, napose na Njegovu Dobrotu prema njemu Franji, i prema svim bićima.

Njegovo ufanje, koje jest zajedničko ufanje svijeta, upravlja za njega upotrebu vidljivih stvari po redu božanskome, jer on neće više njima se služiti osim na slavu njihovog zajedničkog Tvorca, za svoje spasenje i za spasenje svoje braće. To ufanje ga poziva da se odrekne svake požude, svake želje za putenošću, od nasilja nad stvorovima, ono ga poziva na propovijedanje siromaštva, to će reći na razotrkivanje bezbožnosti koja se krije u lihvarstvu sa zalihama, sa bogatstvima za sve stvorove, a bez ikakve stvarne koristi a na štetu ljudskog zajedništva, što je bila sablazan njegova vremena kao što jest i našega.

On ide i dalje od primjera i riječi, on osuđuje svaki užitak nepravilan, prekomjeren, zločinački: lakomstvo, rasipnost, nepravedno rušenje, okrutnost, osobito prema životinjama.

11. Tisuću djela njegova nježna milosrđa navaljuju ovdje u naše sjećanje, koja iznenada dobivaju svoje pravo ime, štovanje bića: pažnja inače osobita, pretjerana, ne više prema ljudima, siromašnima, gubavcima, grešnicima, već prema pticama, janjadi, životinjicama, zemaljskom crvu koga postavlja na rub puta da ne bude pogažen kojom neopreznom nogom, ali i prema stvarima, drveću, na kome treba ostavljati izdanke i nadu da zazeleni, vatru u svom zaklonu, koju se jedva usudi utrnuti, vodu, koju treba prosuti na zemlju, gdje bi bila zgažena...

Da se ne zaustavljamo na tim divnim anegdotama, pročitajmo - a ako možemo pjevajmo - pročitajmo ovdje, jer je baš na mjestu, njegov hvalospjev Bogu za sve stvorove, koju najzgodnije zovemo: "Pjesma brata sunca":

Svevišnji, svemožni, Gospodine dobri.
Tvoja je hvala i slava i čast i blagoslov svaki.
Tebi to jedinom pripada dok čovjek nijedan dostojan

nije ni da ti sveto spomene ime.

Hvaljen budi, Gospodine moj, sa svim stvorenjima svojim napose s bratom gospodinom Suncem. Od njega nam dolazi dan i svojim nas zrakama grije. Ono je lijepo i sjajne je svjetlosti puno; slika je, Svevišnji, tvoga božanskoga sjaja.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po bratu našem Mjesecu i sestrama zvijezdama koje si sjajne i drage i lijepe po nebu prosuo svojem.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po bratu našem vjetru, po zraku, oblaku i jasnoj vedrini i po svakom vremenu tvojem kojim uzdržavaš stvorove svoje.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri vodi; ona je korisna, ponizna, draga i čista.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po bratu našem Ognju koji nam tamnu rasvjetljuje noć. On je lijep i ugodan, silan i jak.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri i majci nam Zemlji. Ona nas hrani i nosi slatke nam plodove, cvijeće šareno i bilje donosi.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po onima koji opraštaju iz ljubavi tvoje i podnose rado bijede života. Blaženi koji sve podnose s mirom jer ćeš ih vječnom okruniti krunom.

Hvaljen budi, Gospodine moj, po sestri nam tjelesnoj Smrti, kojoj nijedan smrtnik umaći neće. Jao onima koji u smrtnom umiru grijehu, a blaženi koje ti nađeš po volji presvetoj svojoj, jer druga im smrt nauditi neće.

Hvalite i blagoslivljajte Gospodina moga, zahvaljajte njemu, služite njemu svi u poniznosti velikoj!

Ne čujemo li u tom Hvalospjevu jednostavnoj proznoj pjesmi, uzvišenost lirske duše koja se raspaljuje... Ona je sasvim drugačija: kao Pjesma Triju Izraelaca u užarenoj peći, ona je, izražena Čovjekom, Prvosvećenikom stvorenja, istinita religiozna himna stvorova svome Stvoritelju: Molitva, divljenje, euharistijska, ljubavna sveopćeg stvorenja.

12. Odluke siromašnoga u duhu, po primjeru svoga Serafskoga Oca Franje, koji hoće:

1. promatrati stvarno i bratski sva bića od Boga stvorena u njegovoj ljubavi, stvari, životinje, ljude prema redu milosti i poredku vrijednosti određene po samom Bogu;
2. služiti se svijetom kao da se njime ne služiš, široko i veselo s različitim potrebama duha, duše i tijela, znati se služiti prema disciplini, lišiti se po milosti, podijeliti svoje bogatstvo, dati od svog potrebnog, spriječiti svaku zloupotrebu, rasipanje, okrutnost;
3. ne tužiti se na slobodno djelovanje elemenata, ni na krajnju oskudicu, sretan što može slijediti, siromašan zbog ljubavi, Boga, koji je postao siromašan zbog nas;

4. pozvati sve stvorove da hvale svoga Stvoritelja, dati svoj glas nijemoj prirodi da ga slavi, ono što činimo u molitvi liturgije.

Tako siromašni po primjeru svetoga Franje, Presvete Djevice Marije, Isusa Krista našeg Gospodina, zaslužujemo čuti i razumjeti i izraziti sa svoje strane uzdisanje stvaranja pokorena protiv svoje volje u taštini, očekivati s njom svoje oslobođenje, raditi na svom spasenju po objavi djece Božje.

Takvo je pred licem svemira, veliko ufanje, koje podržava i podiže, sve dok ne bude Bog sve u svemu, Siromaha ufanja. Amen.

VI. SIROMAŠTVO OBZIROM NA SAMOGA SEBE

Ako netko misli da jest nešto, a nije ništa, vara samoga sebe. (Gal 6,3)

1. Evo najvećeg napora koga traži Gospođa Siromaština od svog dragog Franje, evo najčudnijeg dokaza u čitavoj nauci Isusa Krista, Bog postao čovjekom, čovjek osiromašen za svoju ljudsku osobnost, evo najočitijeg i najneprihvaćenijeg uvjeta u svojoj ekonomiji Spasenja:
BITI SIROMAŠAN OD SEBE U SEBI.

Ecce amaritudo mea amarissima, ovdje je moja najgorča tuga (Iz 38,87). Jer da se bude siromašan sebe u sebi, ne radi se samo o tome da ne pristajemo mi uz što, a potom da ništa ne htjednemo i ništa ne činimo, ta mlitavost ne pristaje inteligenciji i sposobnosti čovjekovoj: Nijemac Schopenhauer si je pribavio ime filozofa ustanovivši sistem - barem teorijski - lijenost života.

Ali znati, upoznati, iskusiti da nismo u sebi i po sebi Ništa, pa da i hoćemo živjeti i raditi kao da jesmo nešto i ako možemo nešto, evo ti velike i teške zadaće. Jer ne radimo i ne živimo više ni po sebi ni za sebe, živimo i radimo po Bogu i za Boga, za bližnjega, živimo i radimo po poslušnosti, suglasnosti života i akcije, po suradnji duha i srca i djela s Onim u kom znamo da jesmo u kretanju i životu.

Evo što je najprije učinio naš Gospodin Isus Krist dajući nam primjer i pouku, evo što je zatim po Njegovu primjeru i Njegovoj milosti ostvario naš sveti Otac Franjo, evo što imamo i mi ispuniti i nasljedovati.

2. Da, mi sami, neophodno i shvatimo to:

ne samo u svojstvu učenika svetoga Franje, po izboru, po pobožnosti i otada svojom voljom,

ne samo u svojstvu učenika Isusa Krista, i tako po potrebi spasenja,

nego apsolutno u svojstvu stvorenja, dakle, po našem temeljitom stanju bitne ovisnosti o našem Stvoritelju, jer ako netko misli da jest nešto, sviđa se sam sebi i sam sebe vara, jer nije ništa, ako ne po nezasluzenom daru i udjelu, za koji jest zadužen i odgovoran.

I

Jedva se daje objasniti što bismo bili obzirom na tako potpuno neznanje! To je sam zakon našeg opstojanja, ono nam je manje poznato, manje prisutno u duhu, ono je manje familijarno u našim svakidašnjim djelovanjima, takvog ili onakvog vršenja naše pobožnosti, ne pridržane neposredno od nauke, bez posljedica za naše spasenje ili čak i za naš napredak u duhovnom životu. U samom korijenu našeg života i djelovanju nalazi se siromaštvo od sebe, neizbježna ovisnost o Bogu, apsolutna neimaština potrebnoga i nikada na to ne mislimo! Uvijek i svuda mi se vladamo kao bogataši i slobodnjaci samih sebe.

Često, slušajući Apostola, koji nas obavještava da se onaj vara, koji misli da nešto jest, a nije ništa, čuli smo kako nas ponizno savjetuje, kad dodaje "neka svaki ispita svoja djela te će onda imati razloga hvaliti se radi sebe samoga, a ne uspoređujući se s drugim". Uistinu nismo shvatili da nas vodi u dubine našeg ništavila: *Cum nihil sit*. - pošto jest ništa.

3. Utonimo u taj ponor. Započnimo ga razmatrati radi te tvrdnje.

Biti siromašan od sebe po sebi je najteži napor koga traži Gospođa Siromaština od svog vjernog Viteza.

Biti siromašan od sebe pred Bogom, po primanju svoje ovisnosti, po temeljnoj poniznosti, po gladi i žeđi pravde, po suzama kajanja i po odricanju... doista, to je veliko...

Ipak, ne uživamo li po tome još na ovome svijetu, u uzvratu jedne sigurnosti utemeljene na tome što ćemo biti utješeni, zadovoljeni, uzvišeni, voljeni kao sinovi?

Biti siromašan od sebe prema bližnjemu blagošću, dobrotom, nježnošću, uslugom... to ne biva bez uzvišenosti, ali, zar se u tome ne prima nagrada potajno provođenog ugleda i moliteljske moći. Blaženi krotki, jer će oni posjedovati zemlju?...

Biti siromašan prema stvarima, bogatstvu zemlje uživajući kao da ne uživamo iz zahvalnosti prema Bogu, za širenje njegova kraljevstva, za djelo spasenja... to je tako lijepo kao i rijetko, uzvišeno kao i neshvaćeno, tome siromaštvu želje, međutim, jest obećano jedno kraljevstvo i već dano, po gospodstvu nad svijetom i nad svojim strastima...

I još uvijek, može se biti siromašan pred Bogom, i siromašan pred ljudima, i siromašan pred Svemirom, a da se ne bude istinski siromašan od sebe, bez stvarnoga odreknuća sebe, ostajući bogat i vlasnik sebe...

Čini vam se to zapanjujuće, i to stvarno i jest, da čovjek može preokrenuti u svoju korist i posjedovati kao vlastito dobro, i spasenje Božje, i služenje blišnjega, i upotrebu stvari nad kojima se odrekao vlasništva... DA! To jest zapanjujuće, ali nije nemoguće, i tu ne treba drugo doli razmišljati - upotrebljiv možda "svjetlo srca" (Ef 1,18) - kako bismo uvidjeli, dopustili, da doista, po umješnim povracima, za koje je pala narav sposobna i na koje je navikla, požuda se može provoditi sve do u odricanju, revnosti, pobožnosti.

4. Da! Ja mogu častiti Boga, hvaliti Ga, pokoravati Mu se, i da to ne bude za Njegovu sasvim čistu slavu i Njegovo beskrajno dostojanstvo, nego jer je to jedino i nenadomjestivo sredstvo za postizanje MOGA savršenstva i za sticanje MOGA blaženstva, ili da bude manje grubo kazano, za sticanje jednog naslova za MOJE opravdanje. Kako god bundžijske izgledale te iluzije, utvare, prva jest česta među duhovnom djecom. Sv. Pavao je čitava svoga života progonio ovu drugu, koju se naziva zabludom židovstva. Pasivna čišćenja o kojim govore među ostalim misticima sveti Ivan od Križa, neće biti tako okrutna i oštra, ako je nakana čista, tojest siromaštvo od sebe pred Bogom, bilo zajedničko raspoloženje. NASLJEDUJ KRISTA, u knjizi 3, I napose u poglavlju 14, ističe oznake duša, koje prije toga, 3,32, naziva *proprietarii, sui-ipsius amatores, cupidi*, tojest posjednici, ljubitelji sami sebe, požudni.

Isto tako se mogu odati službi bližnjemu, prihvativši bez posrtaja njegove uvrede i njegove prigovore po tajnoj namjeri koja traži u strpljivosti i u toj službi sredstvo da budem štovan, obožavan, slušan i naposljetku da vladam. I čineći to ne može se misliti da se postiže obećano blaženstvo na mnogim mjestima u Pismima: *Mansueti possidebunt terram*, krotki će posjedovati zemlju? (Ps 36,11).

Naš Gospodin, u sv. Mateju (7.) I sv. Pavlu Korinćanima (1,13), prikazuje nam doista djelatne ljude, čudotvorce koji su, u Ime Isusa Krista, prorokovali, izgonili zle duhove, činili čudesa, bez sumnje s uspjehom i na sazidaavanje blišnjega, koji su svoja dobra razdijelili siromasima, koji su se, kako se kaže: bacili u vatru za služenje drugome... i koji su ipak odbačeni. Zato što ovdje nije bilo poslušnosti, tamo milosrđa, a možda i čiste nakane, siromaštva od samih sebe.

5. Konačno, ne može li se čovjek odreći svjetovnih stvari po osebjnosti, praznovjerju tražeći taštu slavu? "Ima ih mnogo (mnogo!) kaže sveti Grgur, koji trape svoje tijelo pokorom i postom, *sed de ipsa sua abstinentia humanos favores expetunt*, ali koji teže za nečim po svojoj strogosti naklonosti ljudske" (Hom 12). On govori tako i o ludim djevicama (usp. Mt 25), koje su u stanju djevičanstva tražile svjetsku slavu više od slave Kristove.

Sveti Augustin osuđuje i izvjesne askete, koji nastoje prljavštinom svoga odijela lukavštinom zadobiti udivljenje i milostinju od naroda. Slično sveti Jeronim obzirom na Apostole, ukazuje da ne znači odricati se onima koji posjeduju, koji su blagoslovljeni od svog Učitelja i koje će on nagraditi - jer, prije svega, kaže Krates - filozof je učinio isto toliko - ali slijedeći ga odrekli su se sami sebe.

Oci dakle nisu prezirali taj prirodni instinkt koji se istražuje i osvješčuje sam sebe u svakom dobrom djelu i pod njegovim pokroviteljstvom. Iza njih duhovni učitelji su dugo tražili razlog. Pa nije li dosta da se sjetimo opomena Isusa farizejima?...

U svakom slučaju ovo što smo rekli dopušta nam da zaključimo da samo siromaštvo od sebe u sebi donosi svakom drugom siromaštvu pravu vrijednost.

Možda, kaže opet sveti Grgur, ne treba čovjeka prekomjerno siliti da napusti svoja dobra, ali napustiti sam sebe zahtijeva ogroman trud. Malo je onoga za odricanje čega imamo, dok onoga što jesmo ima vrlo mnogo. To je sigurno najveća muka.

II

6. Međutim ona nije bez slasti ni bez ploda! Izaijin tekst donosi: *Ecce in Pace amaritudo mea amarissima*. Evo kako (se mijenja) u miru moja teška gorčina, moja najveća tuga: u mir, u veselje, jer ona uvodi dušu u istinu u svoju istinu u Božji pogled: *Beati mundo corde*. Blaženi čistih srdaca lišeni sebe i osiromašeni sami od sebe. Da! Vara sam sebe, zavodi se, baca se u iluzije i zablude tko misli da jest nešto a nije ništa. Naprotiv uči u istinu svoga bića i svoga života, znači očistiti svoj duh svake zablude i svake iluzije, to znači postati vrijedan i sposoban vidjeti Boga u svim stvarima i u bližnjemu i u sebi, znati po vjeri, prepoznati po razumu, primijeniti u svakodnevnom životu, da ne posjedujemo ništa, da nemamo ništa, da nismo ništa ni od sebe ni po sebi ni u sebi, i da sve što činimo, sve što imamo i sve što jesmo ovisi i izlazi od čistog i nezasluženog Božjeg dara...

No, je li dosta to znati? Je li dosta priznati kao zaključak razumski odbijeno, pa čak potvrđeno iskustvom apsolutno siromaštvo i opća ovisnost, da bi se odmah ušlo u istinu svoga bića i života i biti dostojan vidjeti Boga? Bilo bi previše lako! Čistoćom unutarnjeg oka, tojest duha, treba dodati čistoću srca, jer čistom srcu se Bog pokazuje, jer su to oči zapaljene srcem (usp. Ef 1,18) koje Ga mogu vidjeti i klanjati mu se.

7. Ta čistoća srca, kako se ona postiže ako ne zalaganjem u djelu, uspješno djelujući i primjenjeno primanje djelotvorne milosti, stečeno i primljeno duhom?...

Radi se dakle o tome da se svoj postanak i svoj život prihvati kao čista i nezaslužena milostinja Božja. Milostinja je prijevod na latinski *eleemosina*, s grčke riječi, koja označuje milosrđe, smilovanje, sažaljenje.

Božje milosrđe, moje biće i moj život, Božja milostinja sve što jesam i sve što imam, smilovanje cijelo moje bivstvo sa svim mnogobrojnim stanjem vremena i mjesta, bogatstva ili siromaštva, zdravlja ili bolesti, boli ili veselja, teškoća i lakoća, porodične situacije, odnosi i sve ostalo...

O! Kako me to primanje odvodi daleko!

Jer, nije dovoljno gledati milostinju Božju kao materijalan dar, nek je čak i obilan, razuman i srdačan, kojim bogataš nadaruje siromaha, i koji ostavlja i jednog i drugog temeljito da ostanu ono što jesu, tu odnos darovatelja i nadarnika ne dosiže biće i život ni jednog ni drugog između njih.

Bog je sama sebe stavio u svoje milosrđe. Isto tako u stanjima i događajima i napretku moga života moram vidjeti ispunjenje izvjesne nakane (u prilog dragog sina) što ju je oblikovao moćni Otac, mudar i dobar svome dragom sinu.

Svaki element moga bića i svaki iznenadni događaj moga života ima (smisao) značenje izbora udešena prema mojoj pravoj sudbini, složena s mojim zbiljskim potrebama i mojim realnim sposobnostima opskrbljujući moje glavne želje, a ja moram pristati na taj Božji izbor, odobriti ga veselo prihvatiti ga radosno, ako mi je moguće, u svakom slučaju povjerljivo, "osobitom naklonosti srca".

To jest: da biram sam za sebe ono što mi je Bog izabrao i da sam spremam odbiti, ako mi je moguće, sve drugo što bi bilo bolje, ali što Bog nije smatrao korisnim i uputnim za moju sudbinu, koju on samo zna...

8. Da, moram, da ja hoću pristati na izbor moga Oca i moga Boga bez tužbe, bez pobune, bez da hoću protivno... što ne znači da je bez trpljenja, bez straha, bez napora - jer mi smo na mjestu iskušenja i vjera bi ostala bez sadržaja kad nas ne bi podržavala u razmatranju nevidljivoga, utvrđivala u svojoj stvarnosti pretpostavljena očiglednim dobrima, nevidljivim dobrima kojima se nadamo (Hebr 11,1).

Ova pravedna razdioba Božjih darova, mogu i moram pristati i prihvatiti, kad se radi bilo o bližnjemu, bilo o meni samome. To nije nipošto "dječja igra" (III. Nasljeđu Krista 32,6).

Jer tu ljubomora i ogorčenje dolaze, da pojačaju moju potajnu sklonost na gramzljivost.

Neki nepoznat tekst svetoga Pavla (2Kor 10,12), čuva nas od zavisti: "Ne nasljeđujemo one koji se poređujući s drugima pretpostavljaju sami sebe, već mjerimo i poređujemo sebe sa sobom", (zahvaljujmo Bogu slaveći Njega i ponizujući sebe). To jest: ne kazujmo: "Više sam zaslužio ono dobročinstvo, od onoga bih imao više koristi". Što mi znamo? Ono što se zaista zove dobro ne mora biti dobro u sebi, već samo prema Božjem redu i relativno prema upotrebi, udešeno prema onome što kaže sveti Matej o talentima: "Svaki prema svojoj sposobnosti i pozivu" (25,15).

Nismo li nikada ustanovili po svome pouzdanju da odricanje živo željenog objekta uzvraća milosrđe, dok dobitak drugoga, koga je molitva gotovo otela Bogu, donosi samo zlo i boli?

A sablazan?

"Zar si zavidan što sam ja dobar? Nisi li mi obećao raditi što ja hoću? Eto ja hoću dati onome isto toliko koliko i tebi. Uzmi dakle što ti pripada prema pogodbi i idi. Ne činim ti krivo". (Mt 20,13-16). Tako govori Gospodar vinograda onima koji prigovaraju, koji se sablažnjuju nad dobrom drugoga.

Dođe nam da se sablažnjujemo na njihovim iskušenjima, makar ih sami nismo trpjeli... Iskušenje blišnjega kao i naše jest dio Božjeg izbora u prilog njegova izabranika. Onome, koga iskušava, on u isto vrijeme daje milost da prihvate Božju volju i da je podnose. Ova milost nam manjka, nama, koji samo promatramo I sažaljujemo: pa i ona da molimo za našeg brata da mu ne klone vjera, a koju mi možda ne mislimo upotrijebiti: Uzmimo dakle što nam dolazi i idimo u miru.

III

9. Prema svim tim razmatranjima možemo prepoznati u kojoj točki smo udaljeni od osiromašenja samih sebe.

Međutim potreba biti siromašan u sebi ostaje neprijeporna. Imamo sve od Boga, biće, kretanje, život, dugo smo o tome razmišljali, i naše sadašnje promatranje nam sada pokazuje jednostavno logičnu posljedicu i drugu stranu onoga što nam sugerira zanos svetoga Franje.

”Po čemu se razlikuješ od drugih?” nastavlja sveti Pavao. ”Što imaš a da nisi primio? A ako si primio, zašto se praviš kao da nisi primio od Boga i kao da je od tebe?” (1Kor 4,6).

Franjo prihvaća tu istinu trajnu i izbaviteljsku. Živio je po njoj i učio svoju braću i zahtijeva, katkada spasonosnom strogošću da je prakticiraju.

Evo njegove pete Opomene: Ni u čemu se ne uzoholiti, već se hvaliti Kristovim križem.

”Razmišljaj, o čovječe, u kakvu preuzvišenost te postavio Gospodin, kad te stvorio na sliku i priliku svoga ljubljenoga Sina prema tijelu i na svoju vlastitu prema duhu.”

”Sva stvorenja pod nebom na svoj način služe Stvoritelju, priznaju ga i slušaju više od tebe.”

”I nisu ga zli dusi raspeli, ti si ga raspeo i još ga raspinjaš dok se naslađuješ grijehom i manama. Čime se dakle možeš pohvaliti?”

”Da si sposoban i mudar da posjeduješ svu mudrost, da objasniš sve vrste govora, da vješto prodireš u sve nebeske tajne, u svemu tome ne bi se mogao hvaliti, jer je bilo koji zao duh nekada znao nebeske stvari, a sada zna i zemaljske, više od svih ljudi, čak više i od čovjeka, koji bi dobio od Boga znanje najveće mudrosti.”

”Da si ljepši i bogatiji od svih i kad bi činio čudesa da hvataš zle duhove sve ko je protiv tebe, ništa ti od toga ne pripada i ni u čemu se nemaš hvaliti.”

”Ako se imamo čime hvaliti, to su naše slabosti i da svaki dan nosimo križ našega Gospodina Isusa Krista.”

Koliko bi se još toga dalo navesti što bi zvučilo isto tako jasno od ponizne duše!

Takve su misli koje navodi ”Nasljeduj Krista” - rijetko povlaštene! - vrijedne da budu navedene: Čovjek je samo ono što je pred Bogom i ništa više (3.knjiga 34,sv. Bonaventura, Legenda, gl.6.)

Ili ova originalna dosjetka kojim je zabilježio Celano, (II,133) ”Ne hvalite nikoga od živih. Ha! I ja mogu imati djece!”

Ili ovo priznanje koje je napisao sveti Bonaventura: ”Da je Krist pokazao najvećem zločincu među ljudima toliko milosrđa kao meni, taj zločinac bi bio deset puta duhovniji od mene”. (Cel II,123 - Bon., Leg maj., VI,6).

Zatim brz odgovor bratu Leonardu Asiškome, koji je bio plemenita roda, pa je mrmlijaš što mora ići pješice, dok je Franjo jašio na magarcu: ”Imaš pravo, brate, reče mu, ti moraš jahati...” i skoči s magarca.

I drugi bratu Maseu koji ga je pitao odakle mu toliki uspjeh kod gomile: ”A nisi ni lijep, ni plemenit, ni učen” (što je on sam bio, govori se).

”Zato što Bog nije našao ništa prostije da objavi svoju slavu”. Bio je siguran da se Franjo neće uvrijediti (Mt 10).

Drugi puta kad se netko sablažnjavao nad tolikim klicanjem i tolikim pohvalama: ”Mislim, odgovorio je, da ne čine dosta”. Jer, doista se to Boga slavi u njemu, i taj paradoks je prikrivao dubinu njegova Siromaštva u sebi: smatrao se samo ogledalom Božjeg milosrđa, pa mu se odraz činio dosta blijedim.

10. Je li koji drugi svetac nasljedovao tu pretjeranost čistoće odricanja od sebe, koja obilježuje našeg Gospodina Isusa Krista? Onaj, koga sveti Pavao zove odraz Očeva sjaja, Otisak njegova bića, Vidljiva slika nevidljivoga Boga rekao je o sebi: ”Ništa ne radim sam od sebe, ništa ne govorim sam od sebe, sudim prema onome što čujem, moja doktrina nije moja doktrina, moja djela su ono što Otac čini u meni...” (Iv 2,28;7,16;14,10).

Apostol Pavao je složio sve u ove riječi: *Christus non sibi placuit*: Krist se nije sviđao sebi sam u sebi (Rim 15,30) i izvodi svoje zaključke, koji će nastati iz tog razgovora.

Ako smo doista siromašni sami od sebe ili to želimo biti po primjeru Isusovu, njegove Majke Marije, njegova učenika Franje, mjerimo naš odnos s Bogom, s bližnjima, s nama samima,

naše odricanje

koje će nas učiniti

1. da primamo od Boga sve sa zahvalnošću i povjerenjem,
2. da služimo bližnjemu sobom i s onim što imamo,
3. da prihvatimo svoj život u povjerenju i u miru!

Amen!

VII. NAGRADA SIROMAŠTVA

Uvelike sam se obradovao u Gospodinu jer je napokon procvalo vaše zanimanje za me. Istina, vi ste ga i prije imali, ali niste imali prigode. Ne govorim to natjeran oskudicom, jer sam u prilikama u kojima sam naučio biti zadovoljan svojom sudbinom. Mogu oskudijevati, mogu i obilovati. Navikao sam na sve: biti sit i gladovati, obilovati i oskudijevati. Sve mogu u onome koji mi daje snagu. Ali je lijepo bilo od vas što ste sudjelovali u mojoj nevolji. (Fil 4,10-14)

1. Tako govori sveti Pavao u svom pismu tako punom intimnog povjerenja, koje je napisao u rimskoj tamnici kršćanima u Filipima i Macedoniji. Ovi su shvatili da apostolu, zarobljenu zbog Evanđelja u Rimu, manjka i potrebno, i odmah su mu osjetivši za osnivača svoje Crkve staru ljubav i odanost, poslali po svom sugrađaninu, možda biskupu Epafroditu, velikodušnu zajedničku milostinju.

Pavao im zahvaljuje i sretan je zbog njihove velikodušnosti, no manje misli na materijalnu korist koju je osobno osjetio, koliko na duhovno bogatstvo kojim mu uzvraćaju.

U tom povjeravanju svojim učenicima, istaknuvši mudrost života, nije li apostol stvorio praktičnu formulu siromaštva?

ZNAM SE ZADOVOLJITI S ONIM ŠTO IMAM,
BILO MALO, BILO MNOGO,
MOJE ZADOVOLJSTVO JE U KRISTU.

U svakom slučaju franjevačka liturgija tako tumači. Ona primjenjuje te riječi na svetog Petra Alkantarskog, nedostižna nasljednika ovoga serafskog Oca. Mi bismo ih mogli primijeniti na uzor sv. Petra i ostalih svetaca istoga porijekla, na onog Franju Asiškoga, kome smo mogli približiti tako često i tako vjerno psihologiju apostola i izraziti "religiozno iskustvo" riječima i povjerenjem "serafskog" Pavla.

Poslužimo se još njima. Pogledajmo izjavu Povlastica siromaštva duše i nagradu siromaštva: Sve mogu u onome koji mi daje snagu: *Omnia possum*. A kako?

2. Jednako se snaći u svakoj situaciji duha i tijela, izobilja i oskudice, zadovoljiti se s onim što jest, nije li to doista povlastica i nagrada siromaštva? SIROMAŠNA DUŠA JE SLOBODNA. Sloboda jest zemaljska dobit siromaštva.

Blaženi siromašni duhom, proglasio je Božanski Učitelj, jer je njihovo Kraljevstvo nebesko! Evo blaženstva siromaštva, što je veće kraljevstvo od toga da smo slobodni: Oslonjeni na Isusa Krista i ojačani snagom Onoga koji je jača, gospodarica sebe i svijeta i Boga siromašna duša je slobodna. Razmišljat ćemo o tome.

I

No prije no što se sretnemo s razlaganjem povlastica i tako zaključimo niz naših razmatranja i donesemo odluke i praktičnu primjenu čini nam se korisnim,

1. zaustaviti se najprije na misli o djelotvornosti milosti,
2. i odmah uvidjeti naš put poput leta ptice.

Misao o djelotvornosti milosti: Nije li jasno čitaocu ove knjižice, kao što je bilo i njezinu autoru, kad je Serafski Otac blagoslovio proučavanje njegove drage kreposti siromaštva i da je primio veliku utjehu i prosvjetljenje?

Doista, mi svi dobro znamo da je siromaštvo temeljni kamen, rekli smo "izvorna krepost" franjevačke pobožnosti. Dosta nam se govorilo i ponavljalo! Moguće je dakle s malo oštroumnosti i tehničke vještine uzeti ovu krepost kao sadržaj niza razmatranja i razdijeliti materijal na sedam poglavlja, što je i učinjeno. Evo dakle da se taj materijal pokazao plodnim iznad očekivanja, utemeljen čak u filozofskoj, teološkoj, biblijskoj i duhovnoj doktrini. On nam je pomogao kao novo eksperimentalno dokazivanje BOGATSTVA SIROMAŠTVA: *altissima paupertas abundavit in divitiis simplicitatis* - opet riječ sv. Pavla! - najveće siromaštvo obiluje čistim i pravim bogatstvom (2Kor 8,2), i prema tome novi dokaz religioznog genija Oca naših duša, koji je isto tako početak svih Božanskih i ljudskih pitanja, po svom shvaćanju Kristova misterija (Ef 3,4).

Jer po Isusovu srcu slijedili smo razmatranja o Siromaštvu. Da stignemo do zaključka našeg proučavanja, da ga primjenimo, ne moramo tražiti nova razmatranja, nove zaključke, dosta je da ih skupimo u kiticu, *fasciculus myrrhae*, svezati u buket, ujediniti sve što smo rekli,

da ukratko obnovimo naš prijedeni put, - to je drugi dio ovog našeg kratkog obrazloženja.

3. Ponajprije, nismo se u ovom našem izlaganju temeljili na nekim apstrakcijama, nismo se zaustavljali da raspravljamo o nekom asketskom sistemu. Nego smo ustanovili da je Isus Krist naš Gospodin u prvom blaženstvu kanonizirao ne samo teoretsku krepost blaženstva, već stvarno, individualno, osobno SIROMAHA, siromaha u duhu, siromaha u želji, blaženi siromašni duhom.

Sam Franjo nije zahtijevao primjenjivati krepost, samu po sebi izvrsnu, teoretski razmatranu među ostalim manje bitnim, manje plodnim, on je slijedio siromašnoga Isusa Krista, osiromašena svakog zemaljskog dobra, čak svoje ljudske osobnosti.

Jer Siromah, to jest Isus Krist! i odatle smo mi shvatili, u jednom začuđujućem svijetlu, otajnu stvarnost odnosa siromaha s Bogom, naših vlastitih odnosa s tim istim bližnjim, siromahom: po promatranjima konačnoga Suda, shvatili smo da ustvari, Isus Krist sebe stavlja na mjesto siromaha, kako bi ispitao našu vjeru i našu ljubav, u parabolama o dobrom Samaritancu mi smo se vidjeli, nas same, proglašenima bližnjim za svakoga koji nas treba, to jest Isusa Krista još u osobi bližnjega.

Zatim smo shvatili da biti siromašan jest stanje duha, težnja, želja više nego materijalna prilika.

Tako nitko nije prevaren, ni onaj koji posjeduje, dok posjeduje kao da i ne posjeduje, ni onaj koji pogriješi, i koji da bi uživao, da tako kažem, Kristovo siromaštvo, mora sam primiti Božji dar. Ni jedan ni drugi nisu siromašni duhom, do nastojanjem bez sumnje uzaludnim, bogataš se zna odreći svoga bogatstva, siromah nastaviti usvojiti svoje siromaštvo.

Jer biti siromašan u tom blaženom smislu, to znači primiti svoje brige i svoju ovisnost, dopuštajući početak u svom stanju stvora, čekajući zadovoljštinu od Boga, zajedničkog Oca, sve primiti kao nezasluženo dobročinstvo, upotrebljavati sve kao posuđeno dobro.

Naposlijetku razmišljali smo o ponašanju koje karakterizira siromaha prema Bogu, prema bližnjemu, prema materijalnome svijetu, pa smo shvatili da je to ponašanje živo i da oživljuje samo po siromaštvu od sebe.

Uz put smo spoznali da prema Spasiteljevu obećanju siromaštvo već samo po sebi uključuje blaženstvo:

jer, potpuno ovisan

od Boga u svome biću, u svome djelovanju, u svojoj sudbini,

i od bližnjega, u svome opstanku i korištenju svojih sposobnosti,

i od stvorenja u njihovim darovima,

ono jest naplaćeno, namireno, ustaljeno,

po svojoj ovisnosti prema Bogu, po pouzdanju, po dobroćudnosti prema bližnjemu, po utjecaju svoga bratstva prema bićima, po njihovoj uslužnosti, po ne navezanosti na sebe, po miru.

4. I kad sve zbrojimo u jednu riječ koja će biti klica posljednjeg razmatranja i naše ljubavi, recimo:

SIROMAH JE SLOBODAN II

Siromah je slobodan, jer ga ništa ne veže, ne prisvaja ga, ne zadržava ga, ne usporuje ga, ne uznemiruje ga, ništa ga ne straši, ne umara ga, ne preopterećuje ga, ne podvrgava ga niti ga umrtvljuje... On je naučio da se zadovoljava onim što ima, bilo u bijedi, on zna živjeti, ako je u obilju, on se ne da od toga obuzeti, ako upadne u nesreću, on nije izgubljen, nasićen, on daje hvalu Onome koji mu je dopustio jesti u njegovoj gladi, ogladnio, on to zna podnijeti, jer čovjek ne živi samo od kruha, nego od svake riječi koja izlazi iz usta Onoga koji ga uzdržava.

Sveti Pavao je tako zadovoljan u svojoj nevolji i svojoj pogibli kao i u svojim slabostima, sramoti i progonstvu radi Krista, jer kad je slab, osjeća se jakim u onome koji ga jača (2Kor 12,10).

“Uistinu je veliko bogatstvo“, govori on svom učeniku Timoteju (1,6,6), “da ljubav nadomješta potrebno. Ništa nismo donijeli na svijet i bez svake sumnje nećemo moći ništa ni odnijeti. Ako dakle imamo hranu i odjeću, budimo zadovoljni... “

“Oni, koji hoće biti bogati“, nastavlja, “padaju u zamku, u napast, u gomilu besmislenih i nesretnih strasti, koje bacaju čovjeka u propast i prokletstvo. Korijen svih zala jest ljubav prema novcu, a oni koji su joj se predali, daleko su od vjere i sami su se zakopali u mnoge muke.

Zbog sebe Božji čovječe izbjegavaj te želje i traži pravdu, ljubav, vjeru, milost, strpljivost, blagost... “

To su, vidjeli smo, kreposti siromaha.

5. Siromah je slobodan. Koje li će ga dobro zarobiti ili koje zlo zastrašiti?

Pred Bogom, ni teret njegovih grijeha, niti jadnoća i mrlja njegovih djela, niti njegove najdraže želje, jer njegove želje nisu više doli one samoga Boga: slava Njegova Imena, dolazak Njegova Kraljevstva, pokornost u Duhu, i protiv svojih pogrešaka i svoje nemoći on je dobro obranjen zaslugama Isusa Krista. Koja sloboda da se napreduje na unutarnjim putevima, koji vode do svetosti!

Pred bližnjim? On se oslobodio ne očekujući ništa i nemajući što izgubiti, od potrebe da laska jednima, da iskorištava druge, da stekne naklonosti ili da okoliša sa interesima koji su u sukobu. Kakve li slobode za davanje svjedočanstva Božjoj istini: *Verbum Dei non est alligatum!*

Pred stvorenim stvarima?... Oslobođen je svih namjera da krivo stiče, da čuva, da zgrće za sebe ono što je Bog dao na upotrebu svima. Koja sloboda, da propovijeda svima pravdu i ljubav.

A za sebe sama, kad je na Boga bacio brigu o svojoj vrijednosti, svoga dobrog glasa, svoje sudbine, kad nije zadržao brigu o svojoj vrijednosti, svoga dobrog glasa, svoje sudbine, kad nije zadržao brigu ni o svojoj vlastitoj volji, ni svoje vlastite pravde, zadovoljan pravdom koja mu je dana od Boga u njegovu Kristu, ništa ga više ne može zaustaviti u njegovu poletu. Kakva potpuna i osvajačka sloboda!

6. Da nastavimo iste misli pod drugim vidom da bi prodrli dalje recimo još da je siromah izbjegao trostrukom ropstvu, koje opterećuje ljude svojom požudom: želi da gospoduje i da se pokaže važan, želi da uživa, želi da posjeduje:

oholosti koja zarobljuje duh,
 bludnosti koja zarobljuje tijelo,
 lakomosti koja zarobljuje srce u mrtve stvari.
 Duh se oslobođen diže k Bogu po molitvi,
 tijelo se odriješeno od svojih spona čisti u pokori,
 srce nenavezano se daje na korisne upotrebe.

Frustra jacitur rete ante oculos pennatorum, kaže Mudrac (Mudr 1,17). Ptica se smije na onoga koga vidi da joj postavlja zamku, doslovnije: uzalud se baca končić na očigled onih koji imaju krila. Siromah je to krilato biće čije oči jesu otvorene. To uzalud požuda rasteže svoje zamke pred njegovim koracima, on odleti i smije se nad nesakrivenom lukavštinom. Ne da se zavarati prividnostima, onaj koji u svemu vidi božansku stvarnost.

7. *Ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas (2Kor 3,17)*, slobodu se nalazi po Duhu Gospodinovu, siromah ju posjeduje, jer njega vodi taj Duh. Siromaštvo će vas, dakle, osloboditi.

Što dakle?... Izjednačimo se s Istinom za koju je rekao naš Gospodin: Istina će vas osloboditi (Iv 8,32): *Veritas liberabit vos*.

Ne oklijevajmo pristati, ni ne sablažnjujemo se s izmirenjem.

Razmislimo da ta Istina osloboditeljica nije nikakva apstrakcija, ona nosi ime Čovjeka - koji o njoj dalje kaže: *Si ergo vos Filius liberaverit, vere liberi estis*. "Tražite da budete slobodni, jer ste Abrahamovo pleme, ali tko se odaje grijehu, taj je rob grijehu. Zato vam kažem da ćete biti uistinu slobodni, ako vas Sin oslobodi".

Taj Sin, Isus Krist, jest siromah!

Siromaštvo nije Istina, ali je pomoć da je upoznamo, da je prepoznamo, da je slijedimo i da je vidimo. Kao što nas neprestano podsjeća sveti Pavao, *Radix omnium malorum cupiditas*, požuda je korijen svega zla i od nje se razvija krivovjerstvo i otpadništvo, obratno, siromaštvo je korijen (rekli smo sa sv. Ambrozijem: izvor) svega dobra, naročito životnog upoznavanja Boga i njegova Krista, koji je vječni život (Iv 17,3; Mudr 15,3). Čista srca gledaju Boga, a srca su čista, koja su prazna sebe i svojih uzaludnih želja.

Sadržaj bi bio neiscrpiv i ne možemo se ovdje više zadržavati. Ako želite razmatrati još više, uzmite divnu i uvjerljivu knjigu Patra Augustina Gemelli o kojoj sam vam već govorio. Njezin lako razumljiv naslov na talijanskom: "Il francescanismo" nije baš točno preveden francuskim naslovom: "Message de saint Francois d' Assise au monde moderne. - Poruka sv. Franje Asiškoga modernome svijetu". U trećem dijelu pročitat ćete poglavlje drugo, strana 370-386, pod naslovom: "Sloboda". Tu ćete vidjeti da je milošću osloboditeljskog siromaštva mogla franjevačka obitelj dati Kristu i njegovoj Crkvi trostruko svjedočanstvo svetosti, nauke i djelovanja, tu treba uključiti i mučenike, propovijedanje i društvene usluge. Siromaštvo je uistinu IZVORNA KREPOST njegova djelovanja.

III

8. Naglašujući da je pravi siromah naš Gospodin Isus Krist, Učitelj i Uzor, Početnik i Završetnik našeg savršenstva, mi smo ispovijedili da biti uistinu siromšan nije "dječja igra", ni stanje koje možemo postići lako samim poletom, pa čak ni potpuno u ovom životu. Doći ćemo gotovo do istog zaključka, ako shvatimo da po Isusu s njim i u njemu Franjo Asiški zaslužuje punim pravom i istinski ime siromaha, dostojan svoje časti da nam bude učitelj i uzor u siromaštvu.

Nikako nećemo odustati od toga da nasljedujemo Isusa Krista i njegova učenika Franju, da s Franjom slijedimo njegova Učitelja Isusa Krista, da naposljetku budemo siromašni onim potrebnim i plodnim siromaštvom.

Potrebim: nemoguće nam je proći mimo toga, tj. siromaštva, jer je ono oblik našega života, ono upravlja našim držanjem prema Bogu, prema ljudima i prema stvarima, prema nama samima.

Štoviše, kad bismo htjeli proći mimo njega, ono bi namse surovo nametnulo.

Odakle, ustvari, proizlaze zla našega vremena? Koje su njegove prvotne potrebe? koji su lijekovi za te potrebe i protiv tih zala?

Ne uviđamo li posvuda, da pohlepa satire naš svijet, pohlepa onih koji posjeduju i ništa nisu voljni pustiti od onoga što drže, pohlepa onih koji ne posjeduju i hoće oteti dobra onih, proglašujući nepravednima one koji ih posjeduju? A pravi lijek svemu tome, ne bi li bio u zajedničkome odricanju od te pohlepe, u svojevremenom siromaštvu?...

Djeco sv. Franje, počnimo, provedimo u djelo, dajmo primjer! To neka bude naša odluka, nadahnuti i podržavani svim ovim mislima.

Plodonosno siromaštvo. Da! jer siromaštvo duha, to jest za one koji to razumiju i ljube i u život provode, ime te mudrosti, kojoj je sveti pisac izrekao jednu veličajnu pohvalu. Ne oklijevamo prepisati je. Ne možemo dati ljepši zaključak ovim stranicama i ne možemo, uostalom, tvrditi da poznajemo ništa što bi prevelo s više živosti i punoće osjećaje našeg Oca prema njegovoj Gospođi Siromaštini. (Mudr 7,7)

9. Molio sam i dana mi je razboritost,
 Zazivao sam i duh je mudrosti došao u mene.
 Cijenio sam je više nego žezla i krune,
 I nikakvo bogatstvo nisam više cijenio od nje.
 Nisam je htio uspoređivati ni sa draguljima,
 jer je sve zlato pred njom kao malo pijeska,
 a srebro je prema njoj kao blato.
 Ljubio sam je više od zdravlja i ljepote,
 i zavolio više od svjetlosti,
 jer njezin sjaj bez prestanka svijetli.
 A s njome su mi došla sva dobra
 i od ruku njezinih blago nebrojeno.
 I svemu sam se tome radovao,
 jer mudrost sve donosi,
 još nisam znao da je ona izvor svega toga.
 Ja sam je primio bez skrivene pomisli,
 i predavao sam je drugima bez zavisti,
 i ne sakrivam nikako njezina bogatstva,
 jer ona je za ljude jedna neiscrpljiva riznica,
 i koji se njome služe, postaju prijatelji Božji.
 NEKA SE UDOSTOJI MARIJA,
 MAJKA SIROMAHA I KRALJICA SIROMAŠNIH
 I SVETI FRANJO, PATRIJARH SIROMAHA,
 ZADOBITI NAM OD ISUSA KRISTA,

ČOVJEKA SIROMAŠNA I BOGA SIROMAHA,
LJUBAV, SHVAĆANJE I DJELA SVETE SIROMAŠTINE. AMEN.